

รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report)

โครงการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ
บริเวณพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์สวนป่าวังกระแจะ จังหวัดกาญจนบุรี

โดย

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ภาคกลาง องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มิถุนายน 2568

บทสรุปผู้บริหาร

โดยทั่วไปความหลากหลายทางชีวภาพด้านพืช และสัตว์ จะพบสูงมากบริเวณพื้นที่ป่าไม้ ทำให้การศึกษาวิจัยด้านนี้ได้รับความสนใจ และได้รับการสำรวจเก็บข้อมูลอย่างมากมาย ส่งผลให้มีข้อมูลทางด้านนี้ค่อนข้างมาก ซึ่งง่ายต่อการสืบค้น อ้างอิง เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาการทางานทางด้านการอนุรักษ์ หรือการนำไปใช้ประโยชน์ในด้านอื่นๆ เป็นผลทำให้การดำรงอยู่ของพืช และสัตว์ ไม่สูญหายไปจากพื้นที่ป่าไม้ ขณะที่พื้นที่สวนป่าไม้เศรษฐกิจ ก็มีความสำคัญมากอีกพื้นที่หนึ่ง โดยเฉพาะพื้นที่สวนป่าไม้เศรษฐกิจที่อยู่ภายใต้การดูแลรับผิดชอบขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (อ.อ.ป.) ซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยในอดีตมีเป้าหมายทางด้านอุตสาหกรรมป่าไม้เป็นหลัก แต่ในปัจจุบัน อ.อ.ป. มีการบริหาร จัดการสวนป่าตามมาตรฐานการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน ทั้งในส่วนของมาตรฐานการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนตามแนวทางขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ และมาตรฐานการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนตามแนวทาง ของ Forest Stewardship Council (FSC) เป็นจุดเริ่มต้นของความยั่งยืนใน 3 ด้านคือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้สวนป่าต่างๆ ในสังกัดของ อ.อ.ป.จะต้องดำเนินงานตามมาตรฐานการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนดังกล่าว ทั้งนี้ สิ่งหนึ่งที่สวนป่าจะต้องดำเนินการ คือการสำรวจเก็บข้อมูลพื้นฐานทางด้านความหลากหลายทางชีวภาพภายในพื้นที่สวนป่า เพื่อใช้ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจมาเป็นแนวทางในการวางแผนการบริหารจัดการสวนป่า ให้เป็นสวนป่าเศรษฐกิจที่ยั่งยืนต่อไป

การสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพครั้งนี้ เป็นการสำรวจในพื้นที่สวนป่าวังกระแจะ จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีพื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด 24,545.58 ไร่ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน โดยส่วนที่ 1 รับผิดชอบมาครั้งที่ 1 แปลงปลูกปี 2517-2527 เนื้อที่รวม 8,752.17 ไร่ (ส่งมอบคืนแก่กรมป่าไม้ จำนวน 1,437.04 ไร่ คงเหลือพื้นที่ 7,315.13 ไร่) และส่วนที่ 2 รับผิดชอบมาครั้งที่ 2-6 แปลงปลูกปี 2528-2539 เนื้อที่รวม 17,230.45 ไร่ โดยมีการปลูกสร้างสวนป่าไม้สักเป็นหลัก พื้นที่ทั่วไปมีความลาดชันปานกลางถึงมาก ดินมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง ใช้วิธีการสำรวจทั้งชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ป่าตามหลักวิชาการโดยคณะผู้สำรวจที่มีความเชี่ยวชาญด้านป่าไม้และสัตว์ป่า จากการสำรวจดังกล่าวทำให้ทราบว่า ในพื้นที่สำรวจไม่พบชนิดพรรณพืชที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มสถานภาพที่หายาก ถูกคุกคาม และใกล้สูญพันธุ์ และไม่พบชนิดพันธุ์สัตว์ป่าที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มสถานภาพที่หายาก ถูกคุกคาม และใกล้สูญพันธุ์เช่นเดียวกัน โดยชนิดพันธุ์ที่พบส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีสถานภาพเป็นกังวลน้อยที่สุด หรือมีข้อมูลไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตาม พบว่ามีสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม นก และสัตว์เลื้อยคลานบางชนิดมีรายชื่อเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง ซึ่งจากการพิจารณาสถานภาพสัตว์ป่า ทำให้ทราบว่าพื้นที่สวนป่าวังกระแจะ จังหวัดกาญจนบุรี มีสัตว์ป่าที่มีสถานภาพการอนุรักษ์ที่สำคัญหลายชนิด ดังนั้น การดำเนินการสำรวจทรัพยากรสัตว์ป่าในพื้นที่จึงมีความสำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการสำรวจอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นประโยชน์ในการรวบรวมฐานข้อมูลสัตว์ป่า และสามารถนำไปสู่การจัดการพื้นที่ให้เหมาะสมต่อการดำรงอยู่ของสัตว์ป่าแต่ละกลุ่มต่อไป

หัวหน้าคณะสำรวจ

มิถุนายน 2568

สารบัญ	หน้า
สารบัญ	i
สารบัญภาพ	iii
สารบัญตาราง	iv
บทที่ 1 หลักการและเหตุผล	
1) ประวัติองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้	1
1.1 วัตถุประสงค์การจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้	2
2) การจัดทำารรับรองการจัดการป่าไม้	2
2.1 วัตถุประสงค์	4
2.2 เป้าหมาย	4
2.3 พื้นที่ดำเนินการ	5
2.4 ขอบเขตการดำเนินงาน	5
บทที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานพื้นที่ศึกษา	
2.1 สวนป่าวังกระแจะ จังหวัดกาญจนบุรี	6
2.2 ลักษณะภูมิประเทศ	8
2.3 ลักษณะภูมิอากาศ	8
2.4 ลักษณะทางสังคม	9
2.5 ทรัพยากรป่าไม้	9
2.6 ทรัพยากรสัตว์ป่า	9
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	
3.1. ขอบเขตการดำเนินงาน	10
1. การศึกษาโครงสร้างป่าและองค์ประกอบพรรณพืช	10
2. การศึกษาความหลากหลายของสัตว์ป่า	12

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
4.1. บทนำ	16
4.2. ความหลากหลายพรรณพืชป่า	17
4.3. ความหลากหลายสัตว์ป่า	22
บทที่ 5 สรุป	
5.1 ความหลากหลายทางชีวภาพพรรณพืช (Plant diversity)	29
5.2 ความหลากหลายทางชีวภาพสัตว์ป่า (Wildlife diversity)	29
5.3 คุณค่าเพื่อการอนุรักษ์อย่างสูง (High conservation value, HCV)	30
เอกสารอ้างอิง	31
คณะจัดทำ	65

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แผนที่แสดงขอบเขตสวนป่าวังกระแจะ อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	7
ภาพที่ 2 แสดงการเดินทางจาก อ.อ.ป. ถึง สวนป่าวังกระแจะ	7
ภาพที่ 3 แสดงการเดินทางจาก อ.อ.ป.เขตบ้านโป่ง ถึง สวนป่าวังกระแจะ	8
ภาพที่ 4 ลักษณะของแปลงตัวอย่างเก็บข้อมูลโครงสร้างและองค์ประกอบพรรณพืช	11
ภาพที่ 5 ลักษณะพื้นที่ศึกษาที่เป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์สวนป่าวังกระแจะ	16
ภาพที่ 6 แผนที่แสดงจุดสำรวจ ในพื้นที่อนุรักษ์สวนป่าวังกระแจะ	18
ภาพที่ 7 พรรณไม้เด่นบางชนิดที่สำรวจพบในพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ของสวนป่า	20
ภาพที่ 8 การสำรวจความหลากหลายสัตว์ป่าทั้ง 4 กลุ่ม ในพื้นที่สวนป่าวังกระแจะ	22
ภาพผนวก	
ภาพผนวกที่ 1 สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมบางชนิดที่พบในพื้นที่สวนป่าวังกระแจะ	58
ภาพผนวกที่ 2 นกบางชนิดที่สำรวจพบในพื้นที่สวนป่าวังกระแจะ	59
ภาพผนวกที่ 3 สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกบางชนิดที่สำรวจพบในพื้นที่สวนป่าวังกระแจะ	63
ภาพผนวกที่ 4 สัตว์เลื้อยคลานบางชนิดที่สำรวจพบในพื้นที่สวนป่าวังกระแจะ	64

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงจุดพิกัดเก็บตัวอย่างความหลากหลายทางชีวภาพสวนป่าวังกระแจะ	17
ตารางที่ 2 แสดงจำนวนชนิดของทรัพยากรสัตว์ป่าในแต่ละประเภทบริเวณพื้นที่อนุรักษ์สวนป่าวังกระแจะ	23
ตารางที่ 3 สถานภาพของสัตว์ป่าที่สำรวจพบในพื้นที่บริเวณสวนป่าวังกระแจะ	25
ตารางผนวก	
ตารางผนวกที่ 1 รายชื่อพรรณไม้และค่าดัชนีความสำคัญ (importance value index, IVI) ในระดับไม้ต้น (Tree)	32
ตารางผนวกที่ 2 รายชื่อพรรณไม้และค่าดัชนีความสำคัญ (importance value index, IVI) ในระดับไม้หนุ่ม (Sapling)	35
ตารางผนวกที่ 3 รายชื่อพรรณไม้และค่าดัชนีความสำคัญ (importance value index, IVI) ในระดับกล้าไม้ (Seedling)	37
ตารางผนวกที่ 4 แสดงบัญชีชนิดไม้และสถานภาพของพรรณไม้พื้นที่อนุรักษ์สวนป่าวังกระแจะ	39
ตารางผนวกที่ 5 ชนิดสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่สำรวจพบบริเวณพื้นที่ป่าอนุรักษ์สวนป่าวังกระแจะ	45
ตารางผนวกที่ 6 ชนิดนกที่สำรวจพบบริเวณพื้นที่ป่าอนุรักษ์สวนป่าวังกระแจะ	48
ตารางผนวกที่ 7 ชนิดสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่สำรวจพบบริเวณพื้นที่ป่าอนุรักษ์สวนป่าวังกระแจะ	54
ตารางผนวกที่ 8 ชนิดสัตว์เลื้อยคลานที่สำรวจพบบริเวณพื้นที่ป่าอนุรักษ์สวนป่าวังกระแจะ	56

1. ประวัติองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

ย้อนไปในอดีตประเทศไทยเคยได้ชื่อว่ามีป่าไม้อุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะในภาคเหนือเป็นแหล่งไม้สักอันมีค่าที่ดึงดูดให้คนมาตัดไม้ออกมาใช้สอยและจำหน่ายกันอย่างแพร่หลายทั้งในและต่างประเทศ เดิมนั้นสัมปทานการทำไม้และการแปรรูปไม้ล้วนตกอยู่ในมือของชาวต่างชาติแทบทั้งสิ้น จนมาถึง ปี พ.ศ. 2455 สมัยที่ Mr.W.F. Lloyd เป็นเจ้ากรมป่าไม้ ได้พิจารณาเห็นว่ารัฐบาลไทยควรจะทำไม้สักออกจากป่าและทำการค้าไม้สักเองบ้างเพื่อให้พนักงานได้มีความรู้ความชำนาญ ด้านการทำไม้ จะได้ตรวจตราและควบคุมการทำไม้ของเอกชนได้ ขณะเดียวกันก็ยังเป็นการช่วยรักษาระดับราคาไม้ในตลาดไม่ให้ผันแปรไปตามความพอใจของพ่อค้ารายใหญ่ อีกทั้งยังทำให้หน่วยงานราชการได้รับความสะดวกจากการซื้อขายในระหว่างราชการด้วยกันเองในราคาที่เป็นธรรมและได้ไม้คุณภาพดี ด้วยดำรินี้กรมป่าไม้จึงได้เริ่มทำไม้สักเองที่ป่าแม่แฮด จังหวัดแพร่ และล่องลงมาขายที่ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ จากนั้นได้ขยายการทำไม้ในป่าอื่นๆ เพิ่มเติมตามกำลังของเจ้าหน้าที่ ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดินเมื่อปี พ.ศ. 2475 กระทรวงเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นต้นสังกัดของกรมป่าไม้ในขณะนั้น ได้มีพระราชกฤษฎีกาการจัดระเบียบราชการในกระทรวงเศรษฐกิจ พ.ศ. 2476 กำหนดให้ตั้งกองทำไม้ ขึ้นเป็นราชการส่วนกลาง สังกัดกรมป่าไม้ เพื่อทำไม้สักออกจำหน่ายเป็นรัฐพาณิชย์โดยตรง ซึ่งในระยะแรกของการดำเนินงานประสบปัญหาการขาดแคลนทุนทรัพย์ที่จะนำมาใช้จ่ายในด้านต่างๆ รวมถึงเงินเดือนของพนักงานเนื่องจากกระทรวงการคลังได้ตัดเงินงบประมาณของกองทำไม้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2490 เป็นต้นมา ดังนั้นจึงมีทรัพย์สินที่รับมาจากกองทำไม้เดิมพร้อมกับการทำสัมปทานการทำไม้สักตลอดจนไม้ซุงสักที่มีทั้งหมดในขณะนั้น คณะรัฐมนตรีในขณะนั้นจึงมีมติให้ยุบกองทำไม้และจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ขึ้นแทน เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2490 โดยให้เป็นส่วนงานในสังกัดกรมป่าไม้ มีภารกิจหลักด้านการทำไม้ ขณะเดียวกันก็ให้รับเอางานแปรรูปไม้ของโรงเลื่อยจักร และงานเก็บหาของป่าบางชนิดซึ่งอยู่ในความควบคุมของกรมป่าไม้ขณะนั้นมาดำเนินการด้วย ผู้บริหารและพนักงานในยุคนั้นก็ได้พยายามชวนชวนช่วยกันทำงานจนองค์กรค่อยๆ ตั้งตัวได้ในที่สุดและมั่นคงขึ้น ประจวบกับเป็นช่วงจังหวะที่สัมปทานป่าไม้ของบริษัทต่างชาติในป่าต่างๆ ล้วนอายุลง และรัฐบาลมีนโยบายจะทำป่าไม้สักเองให้มากยิ่งขึ้น จึงเห็นสมควรที่จะยกองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ขึ้นเป็นนิติบุคคล เพื่อให้มีอำนาจหน้าที่ที่กว้างขวาง ดำเนินการได้โดยเอกเทศ มีความคล่องตัวในการทำงานได้สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้จึงมีสถานะเป็นนิติบุคคลตั้งแต่นั้นมา (รายงานประจำปี 2555)

1.1 วัตถุประสงค์การจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (อ.อ.ป.) เดิมเป็นหน่วยงานในสังกัดกรมป่าไม้โดยจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2490 โดยมีการกีดกันหลักการทำไม้ ซึ่งในเวลาต่อมารัฐบาลมีนโยบายจะทำป่าไม้สักให้มากยิ่งขึ้น และยกสถานะองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เป็นนิติบุคคล จึงได้ตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เป็นรัฐวิสาหกิจให้ขึ้นตรงกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2499 โดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ พ.ศ. 2499 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2517, พ.ศ. 2533 และพ.ศ.2542 ต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกา จัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (ฉบับที่ 5) วันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ.2546 ให้โอนองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ไปเป็นรัฐวิสาหกิจ สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง มี 6 ประการ ดังนี้คือ

- 1) อำนวยบริการแก่รัฐและประชาชนในการอุตสาหกรรมป่าไม้
- 2) ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมป่าไม้ เช่น เกี่ยวกับการทำไม้และเก็บหาของป่า แปรรูปไม้อัดไม้ อัดน้ำยาไม้ และประดิษฐ์ หรือผลิตวัตถุหรือสิ่งของจากไม้ และของป่า และธุรกิจที่ต่อเนื่องคล้ายคลึงกัน รวมทั้งอุตสาหกรรมอื่นใดที่เกี่ยวข้องด้วยไม้หรือของป่า
- 3) ปลูกสร้างสวนป่า คุ้มครองรักษาไม้ และบำรุงป่าไม้เพื่อประโยชน์แก่การป่าไม้ ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการเองหรือเป็นการดำเนินการเพื่อช่วยเหลือรัฐ
- 4) วิจัย ค้นคว้า และทดลองเกี่ยวกับผลผลิต และผลิตภัณฑ์ในด้านอุตสาหกรรมป่าไม้
- 5) ดำเนินกิจการเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ การปลูกฝังทัศนคติ และความสำนึกในการคุ้มครองดูแลรักษาบำรุง และพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ รวมทั้งการจัดหาที่พัก การอำนวยความสะดวก หรือการให้บริการในกิจการที่เกี่ยวกับการทำสวนหรือกิจการอื่นใด เพื่อประโยชน์แก่การดำเนินการดังกล่าว
- 6) ดำเนินธุรกิจ หรือกิจการอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือเพื่อประโยชน์แก่กิจการขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (อ.อ.ป.)

2. หลักการและเหตุผลการจัดทำการรับรองการจัดการป่าไม้

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (อ.อ.ป.) เป็นรัฐวิสาหกิจ สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ ปลูกสร้างสวนป่า คุ้มครองรักษาป่าไม้ และบำรุงป่าไม้เพื่อประโยชน์แก่การป่าไม้ ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการเองหรือเป็นการดำเนินการเพื่อช่วยเหลือรัฐ โดยได้กำหนดพันธกิจด้านธุรกิจ ประกอบด้วย การพัฒนาที่ดินสวนป่า โดยอนุรักษ์และพัฒนาให้เป็นสวนป่าเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เพื่อให้ภาคการป่าไม้ (Forestry Sector) เป็นรากฐานการผลิตและบริการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจภาคเอกชน ชุมชนท้องถิ่นอย่างครบวงจร เพื่อตอบสนองความต้องการใช้ไม้ของประเทศอย่างพอเพียงและยั่งยืน ส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจอุตสาหกรรมไม้ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม และธุรกิจบริการที่มีป่าไม้เป็นพื้นฐานให้ประชาชนได้รับบริการที่ได้มาตรฐาน มีการจัดการด้านการตลาด

อย่างครบวงจร พัฒนาระบบและสร้างกลไกการตลาดไม้เศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ลงทุนปลูกไม้เศรษฐกิจ สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการปลูกและใช้ประโยชน์ไม้เศรษฐกิจ เพื่อให้การปลูกไม้เศรษฐกิจได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่าและยั่งยืน และพันธกิจด้านบริการสังคม ประกอบด้วย การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นโดยใช้สวนป่าเป็นฐานในการดำเนินงานช่วยเหลือสร้างงานสร้างอาชีพให้แก่เกษตรกรรอบเขตสวนป่าตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยประชาชนมีส่วนร่วม

ปัจจุบันทั่วโลกให้ความตระหนักกับปริมาณป่าไม้ที่ลดลง รวมทั้งมีการใช้ไม้และส่วนประกอบอื่นๆ จากต้นไม้ ผลิตภัณฑ์และวัสดุที่มาจากป่า ได้มาจากการดำเนินการที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายและสิทธิต่างๆ อีกทั้งยังไม่มีจัดการที่ถูกต้องเพื่อให้มีปริมาณไม้ที่พอใช้ และสามารถส่งเสริมการอนุรักษ์ไปพร้อมกัน (บุศราวัลย์, 2551) กลุ่มองค์กรเอกชนจากทั่วโลก อาทิ กลุ่มอนุรักษ์ป่าไม้และสิ่งแวดล้อม ผู้ค้าไม้ ผู้ผลิตสินค้าไม้ กลุ่มชนพื้นเมือง และองค์กรผู้ให้การรับรองไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ จึงจัดตั้งองค์กร FSC หรือ Forest Stewardship Council ขึ้นในปี พ.ศ. 2536 เพื่อกำหนดมาตรฐานระบบการให้การรับรองด้านการจัดการป่าไม้ และผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของไม้หรือผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่ได้จากป่า โดยให้ความสำคัญทั้งด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม ทั้งนี้จะมีการประทับเครื่องหมาย FSC เป็นสัญลักษณ์หรือใบรับรองสำหรับผลิตภัณฑ์หรือป่าไม้ที่มีใบรับรองหรือมีโลโก้ FSC นั้น สามารถรับประกันได้ว่าเป็นไม้ และผลิตภัณฑ์ที่ใช้ไม้จากป่าธรรมชาติ หรือแปลงปลูกป่าที่มีการจัดการป่าอย่างถูกต้องตามหลักการที่เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ มิได้มาจากการทำลายป่าธรรมชาติ ในส่วนของการรับรองป่าไม้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มแรก คือ การรับรองการจัดการป่าไม้ (Forest Management Certificate) การดำเนินการดังกล่าวเหมาะสมสำหรับผู้ประกอบการที่ดำเนินการในเรื่องป่าไม้ สวนป่า ทรัพยากรป่าไม้ ป่าธรรมชาติ และกลุ่มที่สองคือ Chain of Custody Certificate หรือ COC เป็นการควบคุมการเคลื่อนย้ายไม้จากสวนป่าไปยังจุดหมายปลายทางสุดท้ายที่ไม้ไปอยู่จนถึงมือผู้ซื้อในตลาดไม้โลก ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความยั่งยืนตลอดเส้นทางดังกล่าว ซึ่งเหมาะสำหรับผู้ประกอบการที่ใช้ผลิตภัณฑ์จากไม้ เช่น ผู้ผลิตเฟอร์นิเจอร์ โรงพิมพ์ อุตสาหกรรมเยื่อกระดาษ และอุตสาหกรรมเกี่ยวกับไม้ เป็นต้น

ปัจจุบันพื้นที่ป่าที่ได้รับการรับรองจาก FSC เพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ทั่วโลกต่างให้ความสนใจในการจัดการป่าไม้ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ FSC กำหนด รวมทั้งประเทศไทยด้วยเช่นกัน การได้รับการรับรองจาก FSC เป็นการสร้างโอกาสทางการค้าและการส่งออกผลผลิตไม้และสินค้าที่ทำจากไม้ไปยังประเทศต่างๆ ที่มีข้อกำหนดและกรอบที่สำคัญเกี่ยวกับการรับรองพื้นที่ปลูกป่า (Forest Certification) ยิ่งไปกว่านั้นยังเป็นเครื่องมือและหลักประกันด้านการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน สร้างรายได้ให้ชุมชนชาวชนบท รักษาสภาพแวดล้อมให้กับองค์กรได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ การจัดการป่าไม้ตามแนวทาง FSC ยังช่วยส่งเสริมในด้านการเพิ่มพูนความหลากหลายทางชีวภาพ ความหลากหลายในชั้นอายุของต้นไม้ ก่อให้เกิดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ และช่วยลดผลกระทบต่อบริเวณป่าธรรมชาติที่อยู่ใกล้เคียงได้ในระดับหนึ่ง

เพื่อให้การดำเนินงานขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (ออป.) บรรลุตามวัตถุประสงค์และพันธกิจที่ตั้งไว้ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ จึงได้มีการดำเนินกิจกรรมและโครงการต่างๆ มาอย่างต่อเนื่อง และการดำเนินการที่นับว่ามีความสำคัญประการหนึ่ง ก็คือ การจัดทำระบบการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานของ Forest Stewardship Council (FSC) ซึ่งมีหลักเกณฑ์ และดัชนีชี้วัดที่ทางองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดของ FSC อยู่หลายประการ ซึ่งการกันพื้นที่ของสวนป่าไว้ประมาณร้อยละ 10 ของพื้นที่สวนป่า นับว่าเป็นหนึ่งในกฎเกณฑ์สำคัญ เพื่อคงพื้นที่ดังกล่าวไว้สำหรับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ (biodiversity) ทั้งพืชพรรณและสัตว์ป่าของภูมิภาคให้ดำรงอยู่ในสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติต่อไปได้อย่างสอดคล้องกับการดำเนินกิจการการทำไม้

ดังนั้น การสำรวจ และรวบรวมข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพภายในพื้นที่อนุรักษ์ไว้ของแต่ละสวนป่าจึงมีความสำคัญ และมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนตามหลักเกณฑ์ของ FSC ซึ่งในปีงบประมาณ 2563 ทาง ออป. ได้รับงบประมาณสนับสนุนเพื่อให้ดำเนินการสำรวจและรวบรวมข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่สวนป่าภายใต้การดูแลขององค์การ

2.1 วัตถุประสงค์

เพื่อรวบรวม และสำรวจข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพพืชพรรณและสัตว์ป่าในพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพของสวนป่า

2.2 เป้าหมาย

เพื่อการรวบรวม และสำรวจข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพพืชพรรณและสัตว์ป่าในพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพของสวนป่า และจัดทำรายงานผลการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพพืชพรรณและสัตว์ป่า ภายในพื้นที่อนุรักษ์ของสวนป่าเป้าหมายโครงการฯ โดยการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ ออป. และชุมชนท้องถิ่น อันเป็นการสนับสนุนการดำเนินงานของ ออป. ในการวางแผนการบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและพัฒนาการใช้ประโยชน์โดยชุมชนบนฐานความหลากหลายของทรัพยากรในท้องถิ่น เป็นแหล่งศึกษาทางธรรมชาติเพื่อให้เกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าความสำคัญของทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนเพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานสำหรับการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนตามหลักเกณฑ์ของ FSC

2.3. พื้นที่ดำเนินการ

สวนป่าวังกระแจะ ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าวังใหญ่ - แม่น้ำน้อย เลขที่ 215 หมู่ที่ 9 ตำบลวังกระแจะอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี พื้นที่รับมอบแบ่งออกเป็น 2 ส่วน โดยส่วนที่ 1 รับมอบมาครั้งที่ 1 แปลงปลูกปี 2517-2527 เนื้อที่รวม 8,752.17 ไร่ (ส่งมอบคืนแก่กรมป่าไม้ จำนวน 1,437.04 ไร่ คงเหลือพื้นที่ 7,315.13 ไร่) และส่วนที่ 2 รับมอบมาครั้งที่ 2-6 แปลงปลูกปี 2528-2539 เนื้อที่รวม 17,230.45 ไร่ ตั้งแต่รับมอบมาการบริหารงานสวนป่าควบคุมดูแลทั้ง 2 ส่วนจนกระทั่ง เดือนกุมภาพันธ์ ปี พ.ศ. 2551 ได้มีการแยกการบริหารงานออกเป็น 2 หน่วย ได้แก่ งานสวนป่าไทรโยค และงานสวนป่าวังกระแจะ

2.4. ขอบเขตการดำเนินงาน

1 รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิด้านความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่เป้าหมายเพื่อจำแนกทางอนุกรมวิธาน และนิเวศวิทยา รวมถึงวิเคราะห์สถานภาพของสิ่งมีชีวิต โดยเน้นชนิดพันธุ์หายาก ใกล้สูญพันธุ์ ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และชนิดพันธุ์ต่างถิ่น (หากมีการรายงานหรือสำรวจพบ) รวมถึงสำรวจข้อมูลภาคสนามเพิ่มเติมในพื้นที่ที่ไม่ปรากฏการรายงานความหลากหลายทางชีวภาพพรรณพืชและสัตว์ป่า

2 ระบุพื้นที่ที่สำคัญของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์ ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น (หากมีการรายงานหรือสำรวจพบ) และชนิดพันธุ์ที่มีการรายงานการพบใหม่

3 ขั้นตอนการศึกษาภาคสนาม จะแบ่งวิธีการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) ความหลากหลายของพรรณพืช และ 2) ความหลากหลายของสัตว์ป่า

2.1 สวนป่าวังกระแจะ จังหวัดกาญจนบุรี

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้รับมอบพื้นที่มาจากกรมป่าไม้ ซึ่งกรมป่าไม้ได้รับคืนพื้นที่สวนป่าที่ปลูกตามเงื่อนไขสัมปทานจากองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก (อ.ผ.ศ) มาดำเนินการดูแลและบำรุงรักษา ในท้องที่ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี เป็นสวนป่าโครงการที่ 4 มีอายุการบำรุงรักษา (6 ปี) ไปแล้วโดยมีการรับมอบจำนวน 6 ครั้ง พื้นที่รวม 24,545.58 ไร่

พื้นที่รับมอบแบ่งออกเป็น 2 ส่วน โดยส่วนที่ 1 รับมอบมาครั้งที่ 1 แปลงปลูกปี 2517-2527 เนื้อที่รวม 8,752.17 ไร่ (ส่งมอบคืนแก่กรมป่าไม้ จำนวน 1,437.04 ไร่ คงเหลือพื้นที่ 7,315.13 ไร่) และส่วนที่ 2 รับมอบมาครั้งที่ 2-6 แปลงปลูกปี 2528-2539 เนื้อที่รวม 17,230.45 ไร่ ตั้งแต่รับมอบมาการบริหารงานสวนป่าควบคุมดูแลทั้ง 2 ส่วนจนกระทั่ง เดือนกุมภาพันธ์ ปี พ.ศ. 2551 ได้มีการแยกการบริหารงานออกเป็น 2 หน่วย ได้แก่ งานสวนป่าไทรโยค และงานสวนป่าวังกระแจะ มาจนถึงปัจจุบัน (ภาพที่ 1)

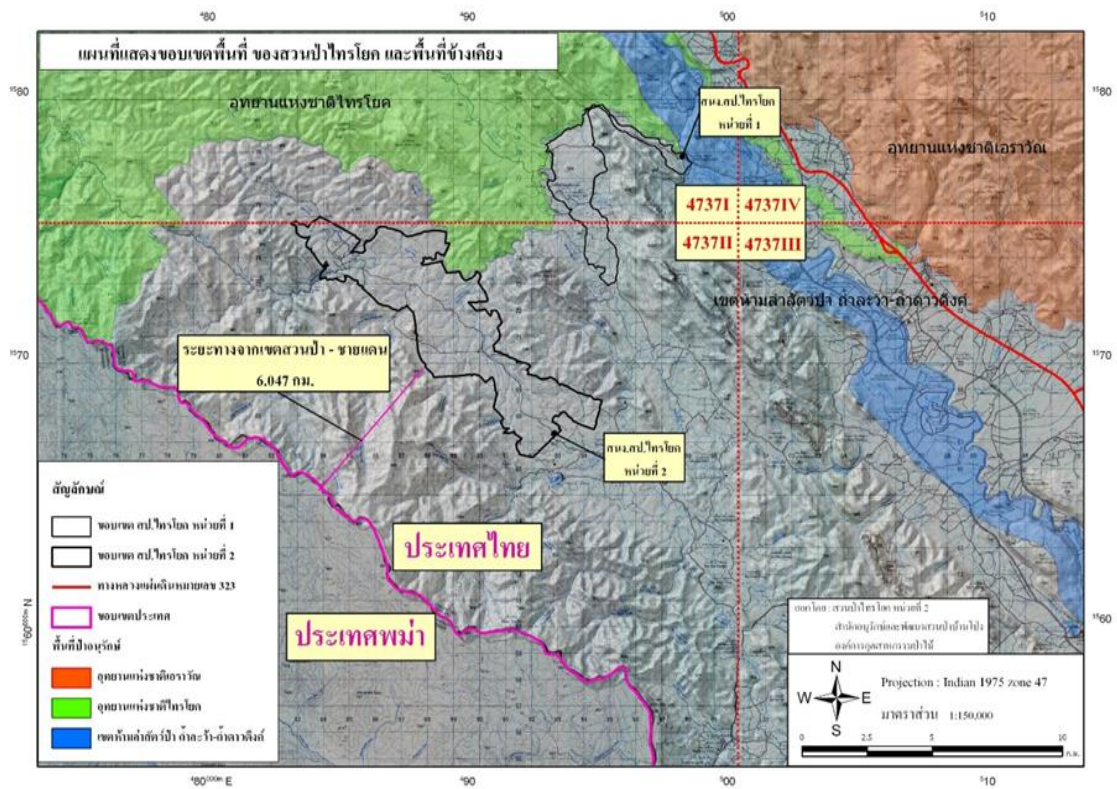
สำนักงานสวนป่าวังกระแจะ ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าวังใหญ่ - แม่น้ำน้อย เลขที่ 215 หมู่ที่ 9 ตำบลวังกระแจะอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ความสูงจากระดับน้ำทะเล 200 เมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้ (ภาพที่ 1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อุทยานแห่งชาติไทรโยค
ทิศใต้	ติดต่อกับ	บ้านชายทุ่ง (ม.9) , บ้านทุ่งมะเขือย้อย (ม.4)
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าวังใหญ่ - แม่น้ำน้อย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าวังใหญ่ - แม่น้ำน้อย

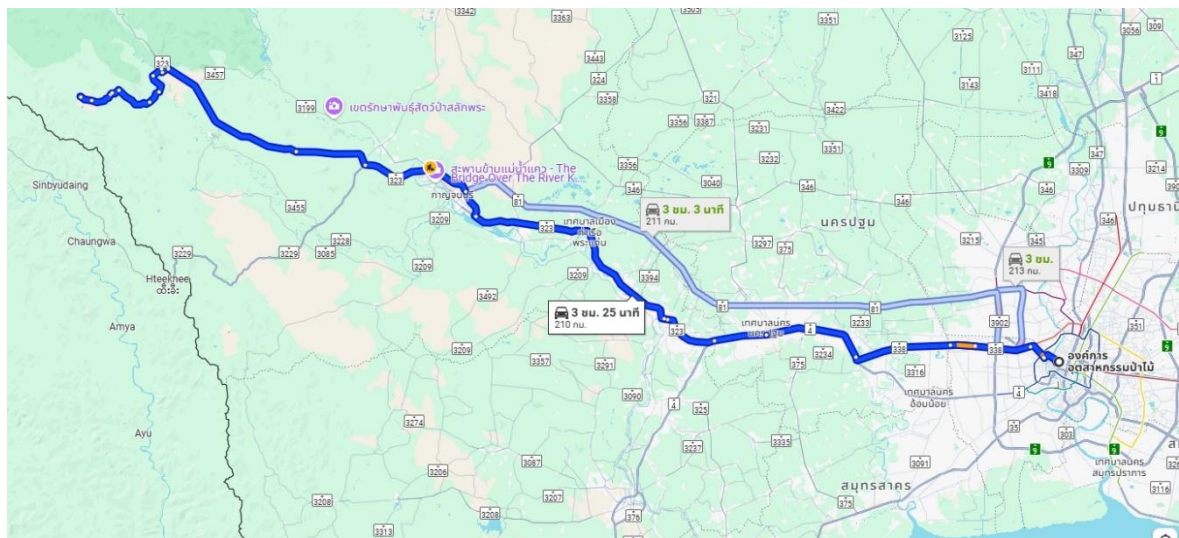
การเดินทางมายังสวนป่าสวนป่าวังกระแจะ

ระยะทางจากองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ถึงสวนป่าวังกระแจะ ประมาณ 210 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 3 ชั่วโมง 25 นาที (ภาพที่ 2)

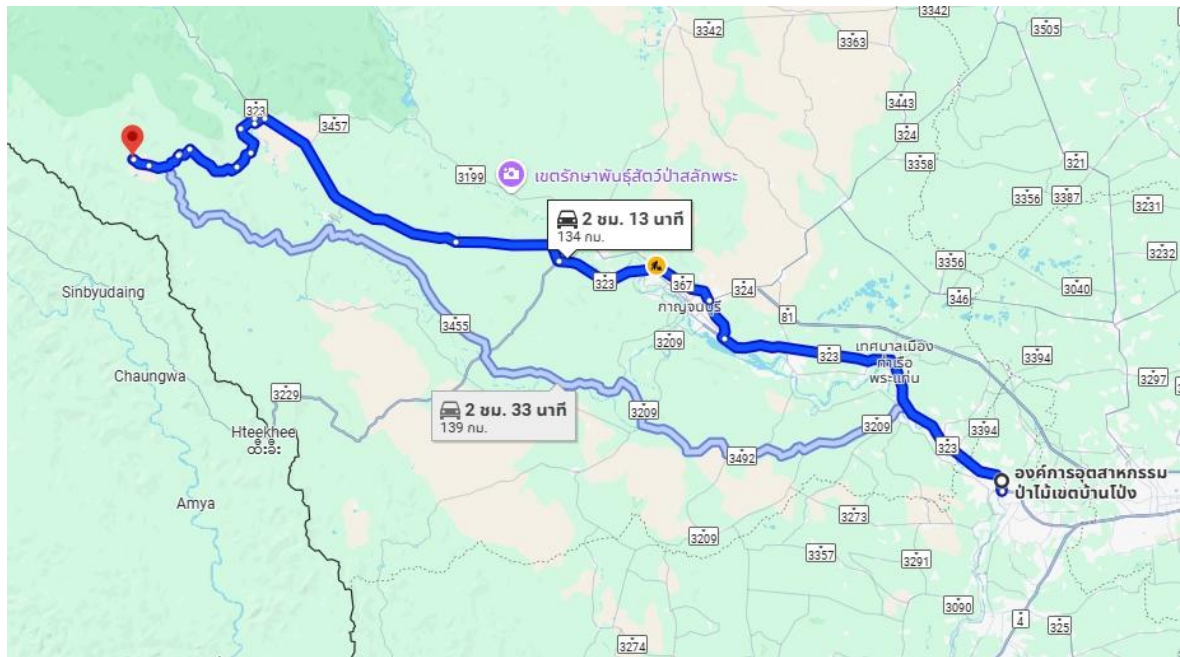
ระยะทางจากองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตบ้านโป่ง ถึงสวนป่าวังกระแจะ ประมาณ 134 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 2 ชั่วโมง 13 นาที (ภาพที่ 3)

ภาพที่ 1 แผนที่แสดงขอบเขตสวนป่าวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

ภาพที่ 2 แสดงการเดินทางจาก อ.อ.ป. ถึง สวนป่าวังกระแจะ

ภาพที่ 3 แสดงการเดินทางจาก อ.อ.ป.เขตบ้านโป่ง ถึง สวนป่าวังกระแจะ

2.2 ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่เป็นที่ราบเชิงเขา เนินเขา ความลาดชัน 5 – 40 เปอร์เซ็นต์ ป่าเดิมเป็นป่าเบญจพรรณหรือป่าผสมผลัดใบ (Mixed deciduous forest) และเต็งรังบางส่วน (Dry dipterocarp forest) มีลำห้วยกระจายอยู่ทั่วไป เส้นทางตรวจการณ์เป็นทางลูกรัง พื้นที่ปลูกสร้างมีกอไผ่ขนาดเล็ก-กลาง-ใหญ่ ขึ้นปะปนเกือบทั่วพื้นที่ มีไม้ธรรมชาติ ลูกไม้ และไม้พื้นล่างขึ้นปะปน บางแห่งมีเถาวัลย์ขนาดใหญ่เลื้อยพันลำต้น

2.3 ลักษณะภูมิอากาศ

ปริมาณน้ำฝน ตั้งแต่ปี 2544-2555 เฉลี่ยประมาณ 1,800 มิลลิเมตร/ปี

ลักษณะภูมิอากาศที่สวนป่าไทรโยค2 จะปรากฏฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาวอย่างชัดเจน โดย

- ฤดูร้อน อยู่ระหว่างเดือน กุมภาพันธ์-พฤษภาคม อากาศร้อนและแล้ง
- ฤดูฝน อยู่ระหว่างเดือน มิถุนายน-กันยายน อากาศหนาวเย็น มีหมอกปกคลุมในช่วงเช้า
- ฤดูหนาว อยู่ระหว่างเดือน ตุลาคม-มกราคม มีฝนตกหนักและมีหมอกปกคลุม

2.4 ลักษณะทางสังคม

ข้อมูลหมู่บ้านรอบสวนป่า

บ้านชายทุ่ง หมู่ที่ 9 ตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

จำนวนประชากร 173 ครัวเรือน ชาย 290 คน หญิง 249 คน

โรงเรียน - โรงเรียน

วัด 1 วัด คือ วัดบ้านชายทุ่ง (สำนักสงฆ์ป่าพุทธานาส)

2. บ้านทุ่งมะเขือย หมู่ที่ 4 ตำบลบ้องตี้ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

จำนวนประชากร 415 ครัวเรือน ชาย 519 คน หญิง 479 คน

โรงเรียน 1 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เสงเคิลไทย

วัด 2 วัด คือ วัดทุ่งมะเขือย, วัดป่าธรรมบูชา

2.5 ทรัพยากรป่าไม้

ป่าเต็งรัง (Dry dipterocarp Forest) พบป่าชนิดนี้ได้ตั้งแต่ระดับพื้นราบ ในบริเวณที่ดินเป็นทรายจัด และบางพื้นที่ก็มีหินปะปนอยู่ จนกระทั่งถึงบริเวณเนินสูงที่สุดของพื้นที่ มีลักษณะเป็นป่าโปร่ง มีไม้ขนาดกลางและขนาดเล็กขึ้นกระจัดกระจาย ไม่แน่นทึบ ไม้พื้นล่างและเถาวัลย์มีน้อย ต้นไม้มีความสูงประมาณ 5 – 15 เมตร ผลัดใบในฤดูแล้ง พื้นป่ามีหญ้าขึ้นอยู่มาก ปกติป่าเต็งรังมักมีเรือนยอดค่อนข้างห่างมากกว่าป่าชนิดอื่นๆ และมีลักษณะขึ้นอยู่กันเป็นกลุ่มไม้ ดังนั้นเมื่อต้นไม้ขึ้นห่าง ๆ และก็ทำให้มีพื้นที่ว่างระหว่างต้นมาก จนกระทั่งในบางพื้นที่เกิดมีหญ้าขึ้นปกคลุมพื้นที่เป็นบริเวณกว้าง แม้ว่าจะมีไม้ดงชนิดดังกล่าว ก็อาจทำให้เรียกอีกอย่างว่าเป็นป่าทุ่งเต็งรังได้ ชนิดพรรณไม้เด่นๆ ได้แก่ ยางพลวง (*Dipterocarpus tuberculatus*) ตีวขน (*Cratoxylum formosum*) รัง (*Shorea siamensis*) เต็ง (*Shorea obtusa*) ยอป่า (*Morinda coreia*) อ้อยช้าง (*Lannea coromandelica*) ปืบ (*Millingtonia hortensis*) แดง (*Xylia xylocarpa*) มะม่วงหาวแมงวัน (*Buchanania lanzan*) และสารภี (*Mammea siamensis*) เป็นต้น

2.6 ทรัพยากรสัตว์ป่า

สำหรับสัตว์ป่าภายในป่าธรรมชาติที่มีรายงานการสำรวจ พบว่า จำนวนชนิดสัตว์ป่าในกลุ่มนกพบเป็นจำนวนมากกว่ากลุ่มสัตว์ป่าอื่น ๆ และส่วนใหญ่เป็นชนิดสัตว์ป่าที่พบได้ทั่วไป เช่น สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่พบได้แก่ กระรอก และ กระแต เป็นต้น สัตว์เลื้อยคลาน ที่พบได้แก่ แย้ กิ้งก่าหัวสีฟ้า ตุ๊กแกบ้าน และงูชนิดต่าง ๆ เป็นต้น สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ ที่พบได้แก่ กบนา กบหนอง อึ่งอ่างบ้าน และคางคกบ้าน เป็นต้น ส่วน นก ที่พบได้แก่ ไก่ป่า นกกางเขนดง นกแซงแซว นกปรอด นกกระปูด และนกเขา นกปากซ่อมหาง เข็ม (*Gallinago stenura*) เหยี่ยวkestrel (*Falco tinnunculus*) นกยางกรอกพันธุ์จีน (*Ardeola bacchus*) นกอีเสือหลังแดง (*Lanius collurio*) นกขมิ้นท้ายทอยดำ (*Oriolus chinensis*) นกจับแมลงคอแดง (*Ficedula parva*) นกยอดหญ้าหัวดำ (*Saxicola torquata*) นกนางแอ่นบ้าน (*Hirundo rustica*) และนกเต้าดินทุ่งใหญ่ (*Anthus richardi*) เป็นต้น

3.1. ขอบเขตการดำเนินงาน

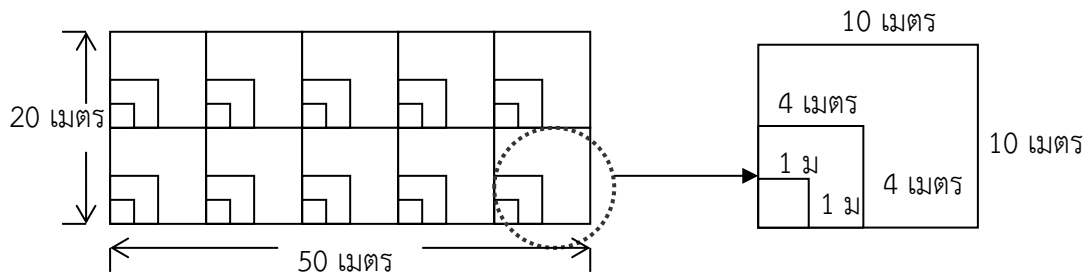
1. รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิด้านความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่เป้าหมายเพื่อจำแนกทางอนุกรมวิธาน และนิเวศวิทยา รวมถึงวิเคราะห์สถานภาพของสิ่งมีชีวิต โดยเน้นชนิดพันธุ์หายาก ใกล้สูญพันธุ์ ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และชนิดพันธุ์ต่างถิ่น (หากมีการรายงานหรือสำรวจพบ) รวมถึงสำรวจข้อมูลภาคสนามเพิ่มเติมในพื้นที่ที่ไม่ปรากฏการรายงานความหลากหลายทางชีวภาพพรรณพืชและสัตว์ป่า

2. ระบุพื้นที่ที่สำคัญของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์ ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น (หากมีการรายงานหรือสำรวจพบ) และชนิดพันธุ์ที่มีการรายงานการพบใหม่

ขั้นตอนการศึกษาภาคสนาม จะแบ่งวิธีการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. การศึกษาโครงสร้างป่าและองค์ประกอบพรรณพืช

1) คัดเลือกพื้นที่ตัวอย่างในบริเวณพื้นที่ที่กันไว้สำหรับเป็นพื้นที่อนุรักษ์ของสวนป่า เพื่อเป็นตัวแทนการศึกษาโครงสร้างและองค์ประกอบพรรณพืชภายในป่า และนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการเปรียบเทียบองค์ประกอบชนิดพันธุ์พืชในป่าธรรมชาติบริเวณใกล้เคียง ว่าภายในพื้นที่ป่าอนุรักษ์นั้นมีการสืบต่อพันธุ์ตามธรรมชาติ (natural regeneration) ของชนิดพันธุ์พืชดั้งเดิม (native species) มากน้อยเพียงใด ในขั้นนี้จะใช้การสุ่มแบบเจาะจง (purposive random sampling) บริเวณที่ถือว่าเป็นหมู่ไม้ที่เป็นตัวแทนที่ดีของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ด้วยวิธีการวางแปลงตัวอย่างชั่วคราว (temporary plot) ขนาด 20 เมตร x 50 เมตร (จำนวนอย่างน้อย 3 แปลงต่อหนึ่งพื้นที่) โดยแบ่งเป็นแปลงย่อยขนาด 10 เมตร x 10 เมตร, 4 เมตร x 4 เมตร และ 1 เมตร x 1 เมตร จำนวนอย่างละ 10 แปลง เพื่อใช้ในการสำรวจ 1) ไม้ใหญ่ (tree) คือไม้ที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางเพียงอก 1.30 เมตร (Diameter at breast height, DBH) มากกว่า 4.5 cm 2) ไม้รุ่น (sapling) คือไม้ที่มีขนาด DBH น้อยกว่า 4.5 cm แต่สูงเกิน 1.3 m และ 3) กล้าไม้ (seedling) คือไม้ที่มีความสูงน้อยกว่า 1.30 เมตร ตามลำดับ (ภาพที่ 4) สำหรับพรรณไม้ที่ไม่สามารถทำการจำแนกชนิดได้ในภาคสนามจะใช้วิธีเก็บตัวอย่าง (Specimens) จำนวนชนิดละ 5 ตัวอย่าง เพื่อนำมาจำแนกและเปรียบเทียบกับชนิดพรรณไม้ ในหอพรรณไม้ ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืชต่อไป

ภาพที่ 4 ลักษณะของแปลงตัวอย่างเก็บข้อมูลโครงสร้างและองค์ประกอบพรรณพืช

2) เก็บข้อมูลโครงสร้างด้านตั้ง (profile diagram) และการปกคลุมของเรือนยอด (crown cover diagram) โดยวางแผนแปลงตัวอย่างขนาด 10 x 50 เมตร ที่เป็นตัวแทนที่ดีภายในสังคมพืช

3) ทำการประเมินค่าดัชนีความสำคัญของพรรณพืช (Importance Value Index, IVI) ของพืชแต่ละชนิดในสังคม เพื่อการวิเคราะห์หาชนิดพรรณไม้เด่นที่สามารถนำมาใช้เป็นตัวดัชนีชี้วัด (Indicator) ของแต่ละชนิดป่าได้ พร้อมทั้งทำการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความหลากหลายทางชีวภาพของป่า ในที่นี้ใช้ค่าดัชนีความหลากหลายของ Shannon-Wiener Index สำหรับการวิเคราะห์และเปรียบเทียบความหลากหลายระหว่างระบบนิเวศป่าไม้

4) การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การวิเคราะห์ค่าต่างๆ ดังนี้ (ดอกรัก และอุทิศ, 2552)

● ความหนาแน่น (Density, D) คือจำนวนต้นไม้อันทั้งหมดของชนิดพันธุ์ที่กำหนดที่ปรากฏในแปลงตัวอย่างต่อหน่วยพื้นที่ที่ทำการสำรวจ

$$D = \frac{\text{จำนวนต้นทั้งหมดของชนิดพันธุ์ไม้ที่กำหนดที่ปรากฏในตัวอย่าง}}{\text{หน่วยพื้นที่ทั้งหมดของแปลงตัวอย่างที่สำรวจ}}$$

● ความถี่ (Frequency, F) หมายถึง อัตราร้อยละของจำนวนแปลงตัวอย่างที่ปรากฏพันธุ์ไม้ชนิดนั้นต่อจำนวนแปลงที่ทำการสำรวจ

$$F = \frac{\text{จำนวนแปลงตัวอย่างที่ชนิดไม้นั้นปรากฏ}}{\text{จำนวนแปลงตัวอย่างทั้งหมดที่สำรวจ}} \times 100$$

● ความเด่น (Dominance, Do) ในที่นี้ใช้ความเด่นด้านพื้นที่หน้าตัด (Basal Area, BA) ของลำต้นไม้ที่ได้จากการวัดที่ระดับความสูง 1.30 เมตร จากพื้นดินต่อพื้นที่ที่ทำการสำรวจ

$$Do = \frac{\text{พื้นที่หน้าตัดของต้นไม้ทั้งหมด}}{\text{พื้นที่ที่ทำการสำรวจ}} \times 100$$

● ค่าความถี่สัมพัทธ์ของชนิดไม้ (Relative Frequency, RF) คือ สัดส่วนของความถี่ของชนิดไม้ที่ต้องการต่อค่าความถี่ทั้งหมดของไม้ทุกชนิดในสังคม

$$RF_A = \frac{(\text{ความถี่ของชนิดไม้ A})}{\text{ความถี่ของไม้ทุกชนิดในสังคม}} \times 100$$

● ค่าความหนาแน่นสัมพัทธ์ชนิดไม้ (Relative Density, RD) คือ สัดส่วนของความหนาแน่นของชนิดไม้ที่ต้องการต่อค่าความหนาแน่นทั้งหมดของไม้ทุกชนิดในสังคม

$$RD_A = \frac{(\text{ความหนาแน่นของชนิดไม้ A})}{\text{ความหนาแน่นของไม้ทุกชนิดในสังคม}} \times 100$$

● ค่าความความเด่นของชนิดไม้ (Relative Dominance, RD) คือ ค่าสัดส่วนของความเด่นของชนิดไม้ที่ต้องการต่อค่าความเด่นทั้งหมดของไม้ทุกชนิดในสังคม

$$RDo_A = \frac{(\text{ความเด่นของชนิดไม้ A})}{\text{ความเด่นของไม้ทุกชนิดในสังคม}} \times 100$$

● ค่าดัชนีความสำคัญของชนิดไม้ (Importance Value Index, IVI) คือ ผลรวมของค่าความสัมพัทธ์ต่างๆ ของชนิดพันธุ์ไม้ในสังคม ซึ่งหาได้จากสูตร

$$IVI_A = RF_A + RD_A + RDo_A$$

2. การศึกษาความหลากหลายของสัตว์ป่า

จำแนกสัตว์ที่มีกระดูกสันหลังออกเป็น 4 กลุ่ม คือ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม (mammals) นก (birds) สัตว์เลื้อยคลาน (reptiles) และสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก (amphibians) จากนั้นทำการวางแผนการสุ่มตัวอย่าง โดยเลือกวาง Base line และวางแปลงแบบเป็นระบบ (systematic line plot system) โดยมีรายละเอียดการศึกษาแตกต่างกันตามกลุ่มของสัตว์ป่า ดังต่อไปนี้

1) การสำรวจและรวบรวมข้อมูลสัตว์ป่าและการศึกษาสภาพนิเวศวิทยาของพื้นที่โครงการมีแนวทางการศึกษา คือ

- การรวบรวมข้อมูล: การรวบรวมข้อมูลความหลากหลายชนิดของสัตว์ป่าในพื้นที่โครงการและใกล้เคียงจากรายงานและเอกสารที่ได้ดำเนินงานที่ผ่านมา

- สำรวจภาคสนาม จากนั้นทำการวางแผนการสุ่มตัวอย่าง โดยเลือกวาง Base Line และวางแปลงแบบ Systematic Line Plot System โดยมีรายละเอียดการศึกษาแตกต่างกันตามกลุ่มของสัตว์ป่า ดังต่อไปนี้

ก. สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ใช้การสำรวจแบบ Tracks & Signs โดยใช้แปลงวงกลมรัศมี 2 เมตร แต่ละแปลงห่างกัน 20 เมตร เพื่อศึกษา จำแนกและนับร่องรอยของสัตว์ป่าที่ปรากฏในแปลง

ข. นก ใช้การสำรวจแบบ Point Count โดยการวางแปลงตัวอย่างรูปวงกลม รัศมี 30 เมตร ห่างกันจุดละ 100 เมตร โดยแต่ละแปลงใช้เวลาประมาณ 10 นาที จำแนกชนิดและนับจำนวนตัวของนกที่พบทั้งหมด

ค. สัตว์เลื้อยคลานและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก

- General Survey เป็นการสำรวจโดยใช้วิธีการเดินสำรวจตามพื้นที่ต่างๆ คาดว่าน่าจะมีสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกและสัตว์เลื้อยคลานอาศัยอยู่ อาทิ ไต่ขอนไม้ แอ่งน้ำขังต่างๆ ห่องน้ำ ไต่ก้อนหิน แม่น้ำ ลำคลองต่างๆ

- Stream Station เป็นการสำรวจในลำห้วยในเวลากลางคืน โดยการทำสถานีสำรวจ จัดบันทึกข้อมูลทางนิเวศวิทยา เช่น ความกว้างของลำธาร ความลึกของลำธาร ความเร็วของกระแสน้ำ ลักษณะลำธาร การปกคลุมของเรือนยอด พืชพรรณ ความชื้นของฝั่ง จากนั้นทำการสำรวจในเวลากลางคืนเพื่อสำรวจสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกตลอดจนสัตว์เลื้อยคลานบางกลุ่ม

- Quadrant Survey เป็นการสำรวจโดยใช้แปลงสำรวจขนาดความกว้าง 5x5 เมตร เพื่อสำรวจสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกกลุ่มที่อาศัยอยู่ห่างจากลำธาร หรืออาศัยอยู่บนบก และสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก มีวิธีการโดยทำขอบเขตแปลงขนาด 5x5 เมตรให้ชัดเจน จัดคนสำรวจให้อยู่ในแต่ละด้านของแปลงสี่เหลี่ยม อย่างน้อยข้างละ 1 คน ทำการคืบเสาะไปมา กิ่งไม้ในบริเวณแปลงให้เห็นขอบเขตแปลงสำรวจที่โล่งเตียน จากนั้นทุกคนหันหน้าเข้าหาใจกลางแปลงสำรวจและทำการคืบหาสัตว์ที่ซ่อนอยู่ใต้ใบไม้แห้งขอนไม้ผุ ก้อนหิน หรืออยู่บนต้นไม้ การสำรวจในเวลากลางวัน

- การสังเกตโดยตรง (Direct Observation) สำหรับสัตว์ป่าบางกลุ่มที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยเฉพาะตัว (Specific) ต้องอาศัยการเข้าไปในพื้นที่เป็นการเฉพาะ เพื่อเก็บข้อมูลจากการเห็นตัวสัตว์ป่าในพื้นที่ถิ่นอาศัยโดยตรงเช่น ค้างคาวที่อาศัยตามถ้ำ เสี่ยงผาและกวางผาที่อาศัยอยู่ตามหน้าผาสูงชัน รวมทั้งสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่อาศัยตามแหล่งน้ำ และบางครั้งต้องศึกษาโดยอาศัยจากหลักฐานอื่นๆ ประกอบ เช่น เสียงร้อง รอยตีน มูล ร่องรอย การลับเขา และรัง เป็นต้น รวมทั้งการส่องไฟหาเวลากลางคืน (Spotlight Count) เพื่อบันทึกชนิดของสัตว์ป่าและจำนวนโดยประมาณ

- การดักจับ (Trapping) โดยอาศัยกรงดัก (Life Trap) และตาข่าย (Mist Net) ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลสัตว์ป่าชนิดที่พบเห็นตัวได้ยาก มักหลบซ่อนตามพุ่มหญ้า พืช หรือ พุ่มไม้ต่าง ๆ ในโพรงไม้ ในถ้ำ หรือในรูดิน หรือสัตว์ป่าที่ออกหากินในตอนกลางคืนโดยการดักจับเป็นเมื่อบันทึกชนิดและข้อมูลต่าง ๆ แล้ว ก็ปล่อยคืนสู่ธรรมชาติดังเดิม

นอกจากนี้ การสำรวจโดยตรงจะใช้วิธีการสำรวจเส้นทางการสำรวจ (Roadside Count) โดยใช้แนวถนน หรือทางเดิน หรือเส้นทางที่กำหนดขึ้น ด้วยการเดินด้วยเท้าโดยจะทำการสำรวจให้ทั่วพื้นที่ให้มากที่สุดเท่าที่สามารถทำได้ อุปกรณ์ในการสำรวจในภาคสนามใช้ กล้องสองตา (Binocular) ขนาด 8 x 30 มม. และกล้องโทรทรรศน์ (Telescope) ขนาด 25 x 40 มม. การสำรวจพบสัตว์ป่าในการศึกษาครั้งนี้

ทุกครั้งจะต้องมีการบันทึกลักษณะทางนิเวศที่สัตว์ป่าแต่ละตัวที่ปรากฏอยู่ด้วยเช่น สถานที่พบ สภาพป่า และลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน เป็นต้น

- การสำรวจโดยอ้อมจากการสอบถาม (Indirect Inquiring Method) : ได้คัดเลือกเฉพาะราษฎรที่มีบ้านเรือนหรือมีที่ทำกินอยู่ใกล้พื้นที่สวนป่าหรือเข้ามาใช้ประโยชน์ที่ดิน ในพื้นที่สวนป่าที่มีความรู้เป็นอย่างดีทั้งชนิดสัตว์ป่าและช่วงเวลาที่สัตว์ป่าเข้ามาใช้ประโยชน์ในพื้นที่สวนป่า รวมทั้งการสอบถามเจ้าหน้าที่ โดยจะกระทำหลายครั้งเพื่อให้ได้ข้อมูลชนิดสัตว์ป่าที่ถูกต้องและความหลากหลายชนิดใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด ซึ่งใช้เป็นข้อมูลเสริมความหลากหลายชนิดของสัตว์ป่าที่ไม่พบจากการสำรวจโดยตรง เนื่องจากสัตว์ป่าบางชนิดมีความซุกซมน้อย ซุกซ่อนตัว ท่องเที่ยวหากินในเวลากลางคืนหรือเข้ามาใช้ประโยชน์ในพื้นที่โครงการเป็นบางฤดูกาล ทำให้การสำรวจโดยตรงซึ่งมีช่วงเวลาจำกัดไม่พบเห็นตัว นอกจากนี้การสอบถามจะครอบคลุมถึงการลักลอบล่าสัตว์ป่าและชนิดสัตว์ป่าที่นำมาบริโภค หรือใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันของราษฎรเพื่อประเมินสภาพปัญหาของสัตว์ป่าในช่วงเวลาที่ไม่มีการพัฒนาโครงการ

การวิเคราะห์ข้อมูล สามารถนำมาประเมินผลต่างๆ ได้ดังนี้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative)

ความหลากหลาย (Species Diversity) เป็นการแสดงชนิดของสัตว์ป่าที่ปรากฏทั้งจากการสำรวจโดยตรง และโดยทางอ้อม โดยเสนอในแต่ละกลุ่มของสัตว์ป่า โดยแต่ละกลุ่มจัดจำแนกตามหลักอนุกรมวิธานคือ อันดับ (Order) วงศ์ (Family) สกุล (Genus) และ ชนิด (Species)

ความชุกชุม (Abundance) เป็นการวิเคราะห์จากข้อมูลที่ปรากฏโดยจัดความชุกชุมออกเป็น 4 ระดับ คือ

- ชุกชุมมาก (Very Common, VC = 4) ได้แก่ชนิดที่พบตัว หรือร่องรอยมาก หรือโดยเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 25 ตัว ในระยะทาง 1 กิโลเมตร หรือพบทุกๆ เส้นทางที่มีการสำรวจ หรือพบทุกครั้งที่ทำการสำรวจ (3 ครั้ง)

- ชุกชุมปานกลาง (Common, C = 3) ได้แก่ชนิดที่พบตัว หรือร่องรอยปานกลาง หรือโดยเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 10 - 25 ตัว ในระยะทาง 1 กิโลเมตร หรือพบเกือบทุกเส้นทางที่มีการสำรวจ หรือพบ 2 ครั้งจากการสำรวจ 3 ครั้ง

- ชุกชุมน้อย (Rare, R = 2) ได้แก่ชนิดที่พบตัวหรือร่องรอยน้อย หรือจำนวนโดยเฉลี่ยน้อยกว่า 10 ตัว ในระยะทาง 1 กิโลเมตร หรือพบเพียงบางเส้นทางที่มีการสำรวจ หรือพบเพียง 1 ครั้งจากการสำรวจ 3 ครั้ง

- ชุกชุมน้อยมาก (Very Rare, VR = 1) ได้แก่ชนิดที่ไม่พบตัวหรือร่องรอยใด ๆ ขณะที่ทำการสำรวจ แต่ได้รับรายงานจากการสอบถาม หรือข้อมูลโดยทางอ้อม

สถานภาพ (Status)

สถานภาพของสัตว์ป่า พิจารณาสถานภาพของสัตว์ป่าของพื้นที่ศึกษา ได้จากการตรวจเอกสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ทำการศึกษาและได้ทำการจัดสถานภาพไว้แล้ว ในที่นี้ได้นำมาพิจารณาประกอบอยู่ 4 หน่วยงาน ได้แก่ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2548 สหภาพนานาชาติเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ และอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ ดังนี้

(1) การจัดสถานภาพตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 สำหรับการจัดสถานภาพตามพระราชบัญญัตินี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์สัตว์ป่าตามรายชื่อที่ประกาศออกมาภายใต้กฎหมายฉบับนี้แล้วจะมีผลในแง่ของกฎหมาย ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 สถานภาพ คือ สัตว์ป่าสงวน และสัตว์ป่าคุ้มครอง

(2) สถานภาพตามการจัดของสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2548 ในการจัดสถานภาพครั้งนี้เป็นการมองในภาพรวมของสัตว์ป่าของประเทศไทยทั้งหมดแล้วจึงมาจัดสถานภาพ ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่ สัตว์ที่สูญพันธุ์ (Extinct-Ex) สัตว์ป่าสูญพันธุ์ในธรรมชาติ (Extinct In The Wild, EW) สัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (Critically Endangered, CR) สัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Endangered, EN) สัตว์ป่าที่มีแนวโน้มที่ใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable, VU) สัตว์ที่มีสถานะใกล้ถูกคุกคาม (Near Threatened, NT) สัตว์ป่าชนิดพันธุ์ที่เป็นกังวลน้อยที่สุด (Least Concern, LC) และสัตว์ที่มีข้อมูลไม่เพียงพอ (Data Deficient, DD)

(3) สถานภาพตามการจัดของสหภาพนานาชาติเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ (The World Conservation Union หรือ International Union for Conservation of Nature and Natural Resources, IUCN) เป็นการจัดสถานภาพแบบเดียวกันกับสำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2548 แต่ในการพิจารณา จากภาพรวมของประชากรของสัตว์ป่าทั่วโลก

4.1. บทนำ

ผลการดำเนินงานของสวนป่าวังกระแจะ จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อดำเนินการติดตามและสำรวจข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพทั้งพืชพรรณและสัตว์ป่า เพื่อให้ได้ข้อมูลทรัพยากรชีวภาพเบื้องต้นภายในพื้นที่จริง (on-site assessment) ทั้งเพื่อการติดตามตรวจสอบ และประเมินสถานภาพความหลากหลายทางชีวภาพของพืชและสัตว์ในพื้นที่ศึกษาในปัจจุบันและอนาคต รวมถึงนำมาใช้ในการประเมินพื้นที่ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง (high conservation value, HCV) ของสวนป่าสวนป่าวังกระแจะ จังหวัดกาญจนบุรี โดยได้ดำเนินการคัดเลือกพื้นที่ศึกษาที่เป็นพื้นที่อนุรักษ์ เพื่อใช้เป็นพื้นที่ตัวแทนศึกษาความหลากหลายของพรรณพืชและสัตว์ป่า (ภาพที่ 5) จากนั้นดำเนินการศึกษาตามวิธีการสำรวจในแต่ละด้าน มีผลการศึกษาในแต่ละด้าน ดังนี้

ภาพที่ 5 ลักษณะพื้นที่ศึกษาที่เป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์สวนป่าวังกระแจะ จังหวัดกาญจนบุรี

4.2. ความหลากหลายพรรณพืชป่า

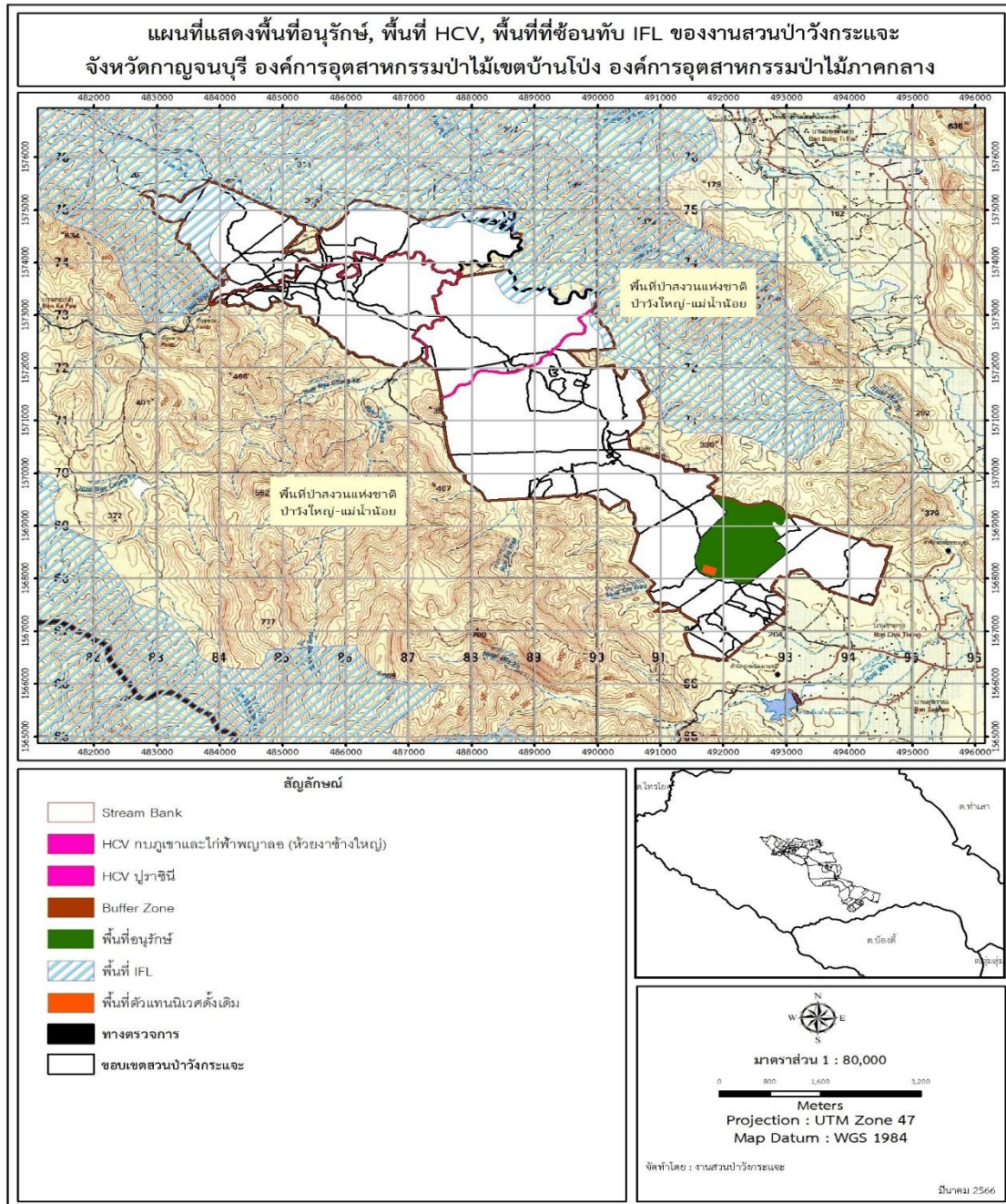
ได้ทำการศึกษาโครงสร้างและองค์ประกอบพรรณพืช ในพื้นที่ศึกษาแต่ละชั้นอายุด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) เพื่อวางแผนกิ่งถาวรขนาด 20 x 50 เมตร ด้วยการระบุพิกัดทางภูมิศาสตร์ (Global Position System, GPS) รวมถึงมีการปักหมุดไว้ที่บริเวณมุมแปลงตัวอย่างเพื่อให้สามารถติดตามความหลากหลายทางชีวภาพในกลุ่มอื่น ๆ ภายในพื้นที่แปลงเดียวกันได้ (ตารางที่ 1 และภาพที่ 6) โดยสามารถดำเนินการสำรวจโครงสร้างป่าและองค์ประกอบพรรณพืชในสวนป่าสวนป่าวังกระแจะ จังหวัดกาญจนบุรี บริเวณพื้นที่อนุรักษ์ และสามารถวิเคราะห์และนำเสนอผลการศึกษากาพรวมของพื้นที่สวนป่าได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจุดพิกัดเก็บตัวอย่างความหลากหลายทางชีวภาพพื้นที่ป่าอนุรักษ์ สวนป่าวังกระแจะ

พื้นที่ป่าอนุรักษ์	แปลงที่	พิกัด (UTM)		หมายเหตุ
พื้นที่ป่าอนุรักษ์	1	487767	1571633	
	2	487724	1573591	
	3	483592	1574627	
	4	492297	1568675	

โครงสร้างและองค์ประกอบพรรณไม้บริเวณพื้นที่อนุรักษ์สวนป่าวังกระแจะ จังหวัดกาญจนบุรี

ผลการสำรวจข้อมูลสังคมพืชเชิงปริมาณ พบว่า พื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ของสวนป่าวังกระแจะ จังหวัดกาญจนบุรี มีความหนาแน่น (density) และพื้นที่หน้าตัดของต้นไม้ เท่ากับ 723.33 ต้นต่อเฮกตาร์ และ 14.48 ตารางเมตรต่อเฮกตาร์ ตามลำดับ พบชนิดพรรณพืชจำนวน 39 ชนิด 32 สกุล 18 วงศ์ โดยมีพรรณไม้เด่นเมื่อพิจารณาจากดัชนีค่าความสำคัญ (importance value index, IVI) ของชนิดไม้ 10 ลำดับแรก คือ ประดู่ป่า (*Pterocarpus macrocarpus*) แดง (*Xylia xylocarpa*) รกฟ้า (*Terminalia alata*) ตะคร้อ (*Schleichera oleosa*) ตีนนก (*Vitex pinnata*) มะเมี (*Antidesma laurifolium*) เปล้าหลวง (*Croton roxburghii*) มะกอกป่า (*Spondias pinnata*) ตะแบกเลือด (*Terminalia mucronata*) และปอแดง (*Sterculia guttata*) เป็นต้น โดยมีค่าดัชนีความสำคัญเท่ากับ 35.46, 32.34, 26.13, 19.20, 17.82, 15.79, 14.04, 13.9, 12.89 และ 8.30 % ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ที่ 1)

ภาพที่ 6 แผนที่แสดงจุดสำรวจ ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ สวนป่าวังกระแจะ จังหวัดกาญจนบุรี

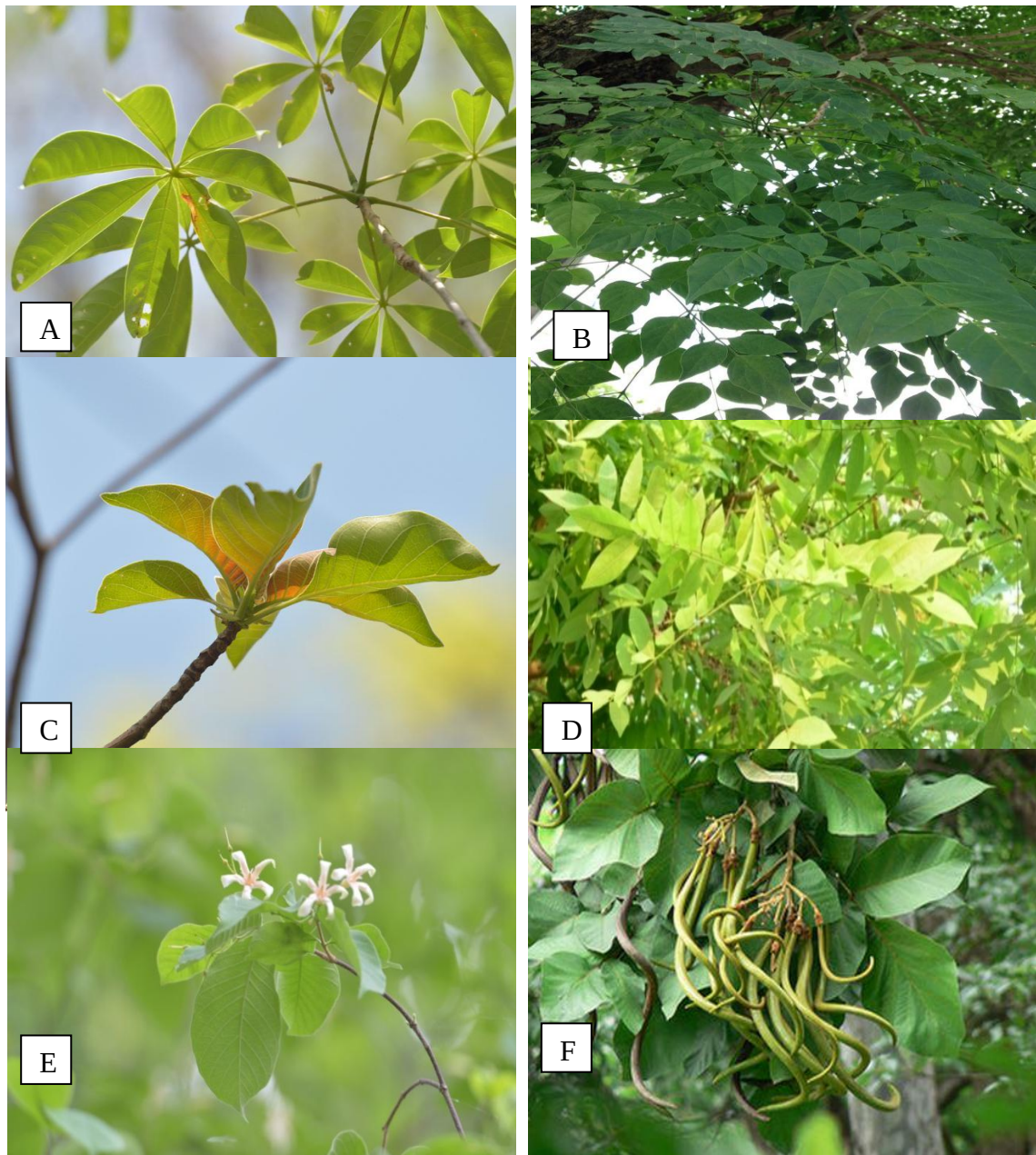
ระดับไม้รุ่น (sapling) พบชนิดพรรณไม้ทั้งหมด 14 ชนิด 14 สกุล 12 วงศ์ ความหนาแน่น (density) เท่ากับ 1354.17 ต้นต่อเฮกแตร์ ชนิดพรรณไม้เด่นในสังคมที่มีค่าดัชนีความสำคัญ (importance value index, IVI) สูงใน 10 ลำดับแรกได้แก่มะค่าแต้ (*Sindora siamensis*) เหมือดโลด (*Aporosa villosa*) ปี่จั่น (*Dalbergia cana*) ตั้วส้ม (*Cratoxylum formosum*) ถ่านไฟผี (*Diospyros montana*) สะเดา (*Azadirachta indica*) แฉ่ง (*Maerua siamensis*) พันชาด (*Erythrophleum succirubrum*) ตะโกพนม (*Diospyros castanea*) และเปล้าใหญ่ (*Croton persimilis*) มีค่าเท่ากับ 22.88, 20.84, 16.67, 16.59, 16.50, 15.65, 12.51, 12.51, 9.44 และ 9.36 % ตามลำดับ ขณะที่พรรณไม้อื่น ๆ มีลำดับความสำคัญลดหลั่นกันไป (ตารางผนวกที่ 2)

ระดับกล้าไม้ (Seedling) พบชนิดพรรณไม้ทั้งหมด 17 ชนิด 16 สกุล 10 วงศ์ ความหนาแน่น (density) เท่ากับ 30,666.67 ต้นต่อเฮกแตร์ ชนิดพรรณไม้เด่นในสังคมที่มีค่าดัชนีความสำคัญ (IVI) สูงใน 10 ลำดับแรกได้แก่เหมือดจี้ (*Memecylon scutellatum*) เปล้าใหญ่ (*Croton persimilis*) พันชาด (*Erythrophleum succirubrum*) มะค่าแต้ (*Sindora siamensis*) เหมือดโลด (*Aporosa villosa*) ตั้วส้ม (*Cratoxylum formosum*) แฉ่ง (*Maerua siamensis*) ปี่จั่น (*Dalbergia cana*) เสลดำ (*Lagerstroemia villosa*) และตะโกพนม (*Diospyros castanea*) มีค่าเท่ากับ 46.61, 23.51, 11.17, 11.17, 11.17, 10.16, 9.00, 9.00, 9.00 และ 7.84 % ตามลำดับ ขณะที่พรรณไม้อื่น ๆ มีลำดับความสำคัญลดหลั่นกันไป (ตารางผนวกที่ 3)

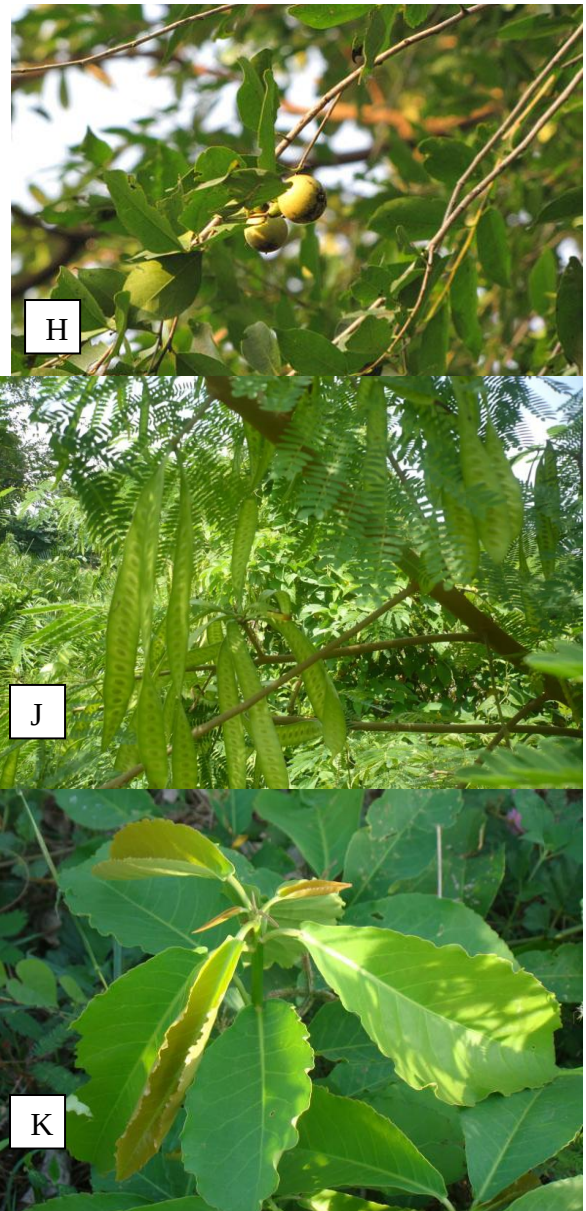
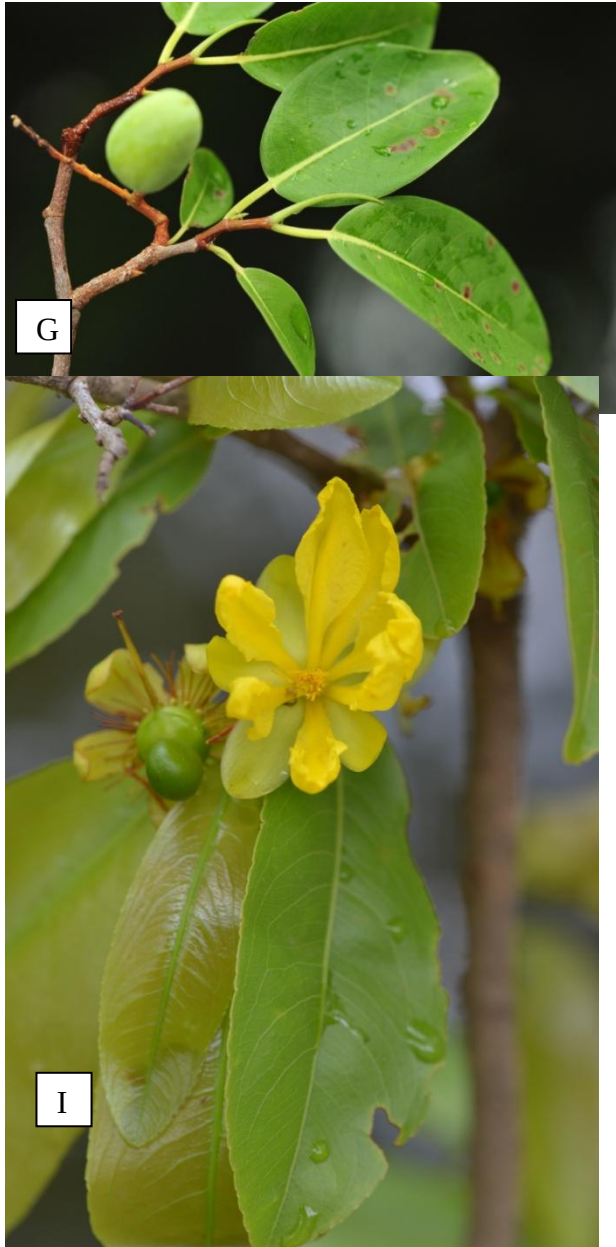
4.1.3 สถานภาพพรรณไม้

ผลการจำแนกสถานภาพของพรรณไม้ที่สำรวจพบ (86 ชนิด 71 สกุล 41 วงศ์) ดังภาพที่ 7 ตามการจัดสถานภาพของ IUCN Red List (2011) สามารถจำแนกสถานภาพได้ทั้งหมด 27 ชนิด (ตารางผนวกที่ 4) ดังนี้ สถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (Endangered-EN) จำนวน 2 ชนิด ได้แก่ ประดู่ป่า (*Pterocarpus macrocarpus*) และชิงชัน (*Dalbergia oliveri*) สถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable-VU) จำนวน 1 ชนิด ได้แก่ พะยอม (*Shorea roxburghii*) สถานภาพใกล้ถูกคุกคาม (Near Threatened-NT) จำนวน 4 ชนิด ได้แก่ เต็ง (*Shorea obtusa*) เหียง (*Dipterocarpus obtusifolius*) พลวง (*Dipterocarpus tuberculatus*) และเก็ดดำ (*Dalbergia cultrata*) สถานภาพเป็นกังวลน้อยที่สุด (Least Concern - LC) จำนวน 20 ชนิด ได้แก่ มะค่าแต้ (*Sindora siamensis*) ตั้วเกลี้ยง (*Cratoxylum cochinchinense*) กระบก (*Irvingia malayana*) หมี่เหม็น (*Litsea glutinosa*) ข่อย (*Streblus asper*) ช้างน้าว (*Ochna integerrima*) สารภีป่า (*Anneslea fragrans*) เมาไขปลา (*Antidesma ghaesembilla*) กรวยป่า (*Casearia grewiifolia*) ตะคร้อ (*Schleichera oleosa*) และมะหวด (*Lepisanthes rubiginosa*) เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจำแนกสถานภาพตามการจัดของสำนักงานนโยบายและ
แผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2549) ไม่พบชนิดพรรณไม้ที่มีสถานภาพตามการ
จัดในรายงานดังกล่าว

ภาพที่ 7 พรรณไม้เด่นบางชนิดที่สำรวจพบในพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ของสวนป่า: A) จีวป่า (*Bombax anceps*), B) ปีบ (*Millingtonia horthensis*), C) ส้มกบ อุโลก (*Hymenodictyon orixense*) D) สาธร
ชะเง้อ (*Millettia leucantha*), E) โมกมัน (*Wrightia arborea*), และ F) แควหางค่าง (*Fernandoa
adenophylla*)

ภาพที่ 7 (ต่อ); G) กระบก (*Irvingia malayana*), H) มะเกลือ (*Diospyros mollis*), I) ช้างน้ำ (*Ochna integerrima*), J) กระถินยักษ์ (*Leuceana leucocephala*) และ K) เปล้าหลวง (*Croton oblongifolius*)

4.3. ความหลากหลายสัตว์ป่า

ได้ดำเนินการการสำรวจและรวบรวมข้อมูลสัตว์ป่าและการศึกษาสภาพนิเวศวิทยาของพื้นที่ (ระหว่างเดือนมกราคม 2564) โดยมีแนวทางการศึกษาสำรวจภาคสนาม ด้วยการวางแผนการสุ่มตัวอย่าง โดยสร้างเส้นฐานและวางแผนแบบเป็นระบบ โดยมีรายละเอียดการศึกษาแตกต่างกันตามกลุ่มของสัตว์ป่า (ภาพที่ 8) ดังนี้

ก. สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ใช้การสำรวจแบบ Tracks & Signs โดยใช้แปลงวงกลมรัศมี 2 เมตร แต่ละแปลงห่างกัน 20 เมตร เพื่อศึกษา จำแนกและนับร่องรอยของสัตว์ป่าที่ปรากฏในแปลง

ข. นก ใช้การสำรวจแบบจุด (Point count) วางแปลงตัวอย่างรูปวงกลม รัศมี 30 เมตร ห่างกันจุดละ 100 เมตร แต่ละแปลงใช้เวลาประมาณ 10 นาที เพื่อระบุชนิดและนับจำนวนตัวนกที่พบทั้งหมด

ค. สัตว์เลื้อยคลานและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก

ภาพที่ 8 การสำรวจความหลากหลายสัตว์ป่าทั้ง 4 กลุ่ม ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ สวนป่าวังกระแจะ

ความหลากหลายของสัตว์ป่า

ผลการสำรวจความหลากหลายของสัตว์ป่าทั้งสี่กลุ่มในพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ พบจำนวนสัตว์ทั้งหมดจำนวน 95 ชนิด (ตารางผนวกที่ 5, 6, 7 และ 8) โดยกลุ่มของนกพบจำนวนชนิดมากที่สุดเท่ากับ 46 ชนิด รองลงมาได้แก่ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์เลื้อยคลาน และสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดของจำนวนชนิดในแต่ละกลุ่มดังนี้ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนชนิดของทรัพยากรสัตว์ป่าในแต่ละประเภทที่รวบรวมและสำรวจพบบริเวณสวนป่าวังกระแจะ จังหวัดกาญจนบุรี

กลุ่ม (Class)	อันดับ (Order)	วงศ์ (Family)	สกุล (Genus)	ชนิด (Species)
สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม (Mammals)	5	11	17	21
นก (Birds)	9	19	33	46
สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก (Amphibians)	1	6	10	12
สัตว์เลื้อยคลาน (Reptiles)	1	7	13	16

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม (Mammals)

ผลจากการรวบรวมข้อมูลและการสำรวจสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในพื้นที่ที่อนุรักษ์ที่สำรวจพบในพื้นที่บริเวณสวนป่าวังกระแจะ พบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม 5 อันดับ 11 วงศ์ 17 สกุล 21 ชนิด อันดับที่พบมากได้แก่ อันดับ Rodentia (2 วงศ์ 5 สกุล 5 ชนิด) รองลงมาคือ อันดับ Carnivora (1 วงศ์ 2 สกุล 2 ชนิด) และ อันดับ Chiroptera (5 วงศ์ 8 สกุล 11 ชนิด) ตามลำดับ ได้แก่ กระต่ายป่า (*Lepus pequensis*) บ่าง, พุงจ้ง (*Galeopterus variegatus*), กระจ๊อน (*Menetes berdmorei*) หนูท้องขาว (*Rattus tanezumi*) หนูหวาย (*Leopoldamys sabanus*) และอีเห็นธรรมดา (*Paradoxurus hermaphroditus*) (ภาพผนวกที่ 1 และตารางผนวกที่ 5)

นก (Birds)

ผลจากการรวบรวมข้อมูลและการสำรวจนกในพื้นที่ที่อนุรักษ์ที่สำรวจพบในพื้นที่บริเวณสวนป่าวังกระแจะ พบเป็นนกทั้งหมด 9 อันดับ 19 วงศ์ 33 สกุล 46 ชนิด อันดับที่พบชนิดมากได้แก่ อันดับ Passeriformes (7 วงศ์ 14 สกุล 19 ชนิด) รองลงมาได้แก่ อันดับ Coraciiformes (3 วงศ์ 3 สกุล 4 ชนิด) อันดับ Ciconiiformes (3 วงศ์ 4 สกุล 4 ชนิด) และ อันดับ Columbiformes (1 วงศ์ 2 สกุล 3 ชนิด) ตามลำดับ เช่น ไก่ป่า (*Gallus gallus*) นกเขาเปล้าธรรมดา (*Treron curvirostra*) นกขุนแผนตะโพกแดง (*Harpactes duvaucelii*) นกโพระดกคอสีฟ้า (*Psilopogon asiaticus*) นกหัวขวานใหญ่สีเทา (*Mulleripicus pulverulentus*) และนกปรอดดำ (*Hypsipetes leucocephalus*) เป็นต้น (ภาพผนวกที่ 2 และตารางผนวกที่ 6)

ในกลุ่มของนกจัดเป็นสัตว์ที่มีความหลากหลายชนิดมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับสัตว์ป่ากลุ่มอื่นๆ เนื่องจากเป็นสัตว์ที่มีประสิทธิภาพในการบิน สามารถเคลื่อนที่ไปได้ไกลในสภาพนิเวศที่หลากหลาย ดังนั้นจึงทำการหาค่าดัชนีความหลากหลาย (Shannon-Wiener index; H') พบว่านกในพื้นที่สวนป่าไทรโยค มีค่า H' เท่ากับ 2.49 ซึ่งมีค่าค่อนข้างสูง เนื่องจากในพื้นที่สวนป่ามีความหลากหลายของถิ่นที่อยู่อาศัย ประกอบด้วย พื้นที่ป่าธรรมชาติ พื้นที่ทุ่งหญ้า แหล่งน้ำ และแปลงสวนป่าหลายชั้นอายุ ทำให้สามารถพบนกได้หลากหลายกลุ่ม ทั้งนกที่ชอบป่าทึบ นกที่อาศัยตามขอบป่า และนกที่ชอบพื้นที่โล่ง

สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก (Amphibians)

ผลจากการรวบรวมข้อมูลและการสำรวจสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในพื้นที่ที่อนุรักษ์ที่สำรวจพบในพื้นที่บริเวณสวนป่าวังกระแจะ พบจำนวน 1 อันดับ 6 วงศ์ 10 สกุล 12 ชนิด อันดับที่พบคือ อันดับ Anura พบ 4 วงศ์ 7 สกุล 9 ชนิด ได้แก่ ได้แก่ อึ่งอ่างบ้าน (*Kaloula pulchra*) อึ่งขาคำ (*Microhyla pulchra*) อึ่งน้ำเต้า (*M. mukhulesuri*) คางคกบ้าน (*Duttaphrynus melanostictus*) คางคกหัวราบ (*Ingerophrynus macrotis*) ปาดบ้าน (*Polypedates leucomystax*) กบหงอน (*Limnodynastes guntheri*) กบหนอง (*Fejervarya limnocharis*) และเขียดหลังป้อมที่ราย (*Occidozyga martensii*) (ภาพผนวกที่ 3 และตารางผนวกที่ 7)

สัตว์เลื้อยคลาน (Reptiles)

ผลจากการรวบรวมข้อมูลและการสำรวจสัตว์เลื้อยคลานในพื้นที่ที่อนุรักษ์ที่สำรวจพบในพื้นที่บริเวณสวนป่าวังกระแจะ พบจำนวน 1 อันดับ 7 วงศ์ 13 สกุล 16 ชนิด ได้แก่ อันดับ Squamata คือ อันดับ Squamata 5 วงศ์ 6 สกุล 6 ชนิด เช่น งูเขียวกาบหมาก (*Gonyosoma oxycephalum*) งูหลาม (*Python bivittatus*) จิ้งเหลนหลากลาย (*Eutropis macularius*) ตะกวด (*Varanus bengalensis*) งูเขียวพระอินทร์ (*Chrysopelea ornata*) และแหย่ใต้ (*Leiolepis reevesii*) เป็นต้น (ภาพผนวกที่ 4 และตารางผนวกที่ 8)

สถานภาพของสัตว์ป่า

เมื่อพิจารณาสถานภาพของสัตว์ป่าที่สำรวจพบ (95 ชนิด) ในพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ของสวนป่าวังกระแจะ ตามการจัดจำแนกสถานภาพตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2548 และ IUCN (2010) ไม่พบสัตว์ป่าที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มสถานภาพที่ถูคุกคาม (threatened status) ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีสถานภาพเป็นกังวลน้อยที่สุด (least concern) หรือมีข้อมูลไม่เพียงพอ (data deficient) มีรายละเอียดสถานภาพของสัตว์ป่าแต่ละกลุ่มดังแสดงในตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 4.5 สรุปสถานภาพของสัตว์ป่าที่สำรวจพบในพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ของสวนป่าวังกระแจะ

สถานภาพ (status)		สัตว์เลื้อยคลาน	นก	สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก	สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม
พรบ.	สัตว์ป่าสงวน	-	-	-	-
	สัตว์ป่าคุ้มครอง	9	40	1	4
สผ. 2548	สูญพันธุ์ (Extinct)	-	-	-	-
	สูญพันธุ์ในธรรมชาติ (Extinct in the wild)	-	-	-	-
	ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (Critically endangered)	-	-	-	-
	ใกล้สูญพันธุ์ (Endangered)	-	-	-	-
	มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable)	-	-	-	-
	ใกล้ถูคุกคาม (Near threatened)	-	-	1	-
	เป็นกังวลน้อยที่สุด (Least concern)	-	-	8	16
	ข้อมูลไม่เพียงพอ (Data deficient)	-	-	1	-
IUCN 2010	สูญพันธุ์ (Extinct)	-	-	-	-
	สูญพันธุ์ในธรรมชาติ (Extinct in the wild)	-	-	-	-
	ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (Critically endangered)	-	-	-	-
	ใกล้สูญพันธุ์ (Endangered)	-	-	-	-
	มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable)	-	-	-	-
	ใกล้ถูคุกคาม (Near threatened)	-	-	1	-
	เป็นกังวลน้อยที่สุด (Least concern)	18	43	10	4
	ข้อมูลไม่เพียงพอ (Data deficient)	-	-	-	-

สัตว์เลื้อยลูกด้วยนม

1.1) จากการพิจารณาสถานภาพของสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมที่รวบรวมจากการสำรวจในพื้นที่สวนป่าวังกระแจะ ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 พบว่า เป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง 9 ชนิด ได้แก่ กระต่ายป่า (*Lepu spequensis*) กระแตเล็ก (*Tupaia minor*) และกวางป่า (*Cervus unicolor*) เป็นต้น

1.2) จากการพิจารณาสถานภาพสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมที่พบ ตามสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 ไม่พบสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมที่มีสถานภาพที่ถูคุกคาม (threatened status)

1.3) จากการพิจารณาสถานภาพสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมที่พบ ตาม IUCN พบว่า เป็นสัตว์ป่าที่เป็นกังวลน้อยที่สุด 18 ชนิด เช่น กระรอกหลากสี (*Callosciurus finlaysonii*) กระรอกดินข้างลาย (*Menetes berdmorei*) กระแตเหนือ (*Tupaia belangeri*) กระแตเล็ก (*Tupaia minor*) และกวางป่า (*Cervus unicolor*) เป็นต้น

นก

1.1) จากการพิจารณาสถานภาพของนกที่รวบรวมจากการสำรวจในพื้นที่สวนป่าวังกระแจะ ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 พบว่า เป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง 40 ชนิด เช่น นกคัคคูลาย (*Cacomantis sonneratii*) นกตบยุงหางยาว (*Caprimulgus macrurus*) นกกะเต็นอกขาว (*Halcyon smyrnensis*) นกหัวขวานต่างแคะ (*Yungipicus canicapillus*) นกพญาไฟใหญ่ (*Pericrocotus speciosus*) นกกระजิบหญ้าสีเขียว (*Prinia inornata*) นกจับแมลงหัวเทา (*Culicicapa ceylonensis*) นกแซงแซวหางบ่วงใหญ่ (*Dicrurus paradiseus*) และนกกินปลีคอแดง (*Aethopyga siparaja*) เป็นต้น ส่วนนกที่จัดเป็นสัตว์ป่าสงวนไม่มีรายงานการพบในพื้นที่

1.2) จากการพิจารณาสถานภาพนกที่พบ ตามสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 พบว่า ไม่พบนกที่มีสถานภาพที่ถูคุกคาม (threatened status)

1.3) จากการพิจารณาสถานภาพนกที่พบ ตาม IUCN พบว่า เป็นสัตว์ป่าที่เป็นกังวลน้อยที่สุด 48 ชนิด เช่น นกอุ้มบาตร (*Motacilla alba*) นกเขียวก้านทองหน้าผากสีทอง (*Chloropsis aurifrons*) นกกระรางหัวหงอก (*Garrulax leucolophus*) นกกระจิบธรรมดา (*Orthotomus sutorius*) เป็ดแดง (*Dendrocygna javanica*) นกยางเปีย (*Egretta garzetta*) นกเขาไฟ (*Streptopelia tranquebarica*) นกกะปูดเล็ก (*Centropus bengalensis*) และนกจาบผ่นปีกแดง (*Mirafra erythrocephala*) เป็นต้น

สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก

1.1) จากการพิจารณาสถานภาพของสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่ได้รวบรวมจากการสำรวจในพื้นที่สวนป่าวังกระแจะ ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 พบว่า เป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง 40 ชนิด ได้แก่ คางคกหัวราบ (*Bufo macrotis* Boulenger 1887)

1.2) จากการพิจารณาสถานภาพสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่พบ ตามสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 พบว่าสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกใกล้สูญคุกคาม 1 ชนิด คือ อึ่งปากขวด (*Glyphoglossus susmolossus*) เป็นสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่เป็นกึ่งวลน้อยที่สุด 8 ชนิด เช่น อึ่งอ่างบ้าน (*Kaloula pulchra*) อึ่งขาคำ (*Microhyla pulchra*) อึ่งน้ำเต้า (*Microhyla mukhulesuri*) คางคกบ้าน (*Duttaphrynus melanostictus*) กบหงอน (*Limnonectes gyldenstolpei*) กบหนอง (*Fejervarya limnocharis*) และปาดบ้าน (*Polypedates leucomystax*) เป็นต้น และมีข้อมูลไม่เพียงพอ 1 ชนิด คือ กบหนอง (*Fejervarya limnocharis*)

1.3) จากการพิจารณาสถานภาพสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่พบ ตาม IUCN พบว่าสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกใกล้สูญคุกคาม 1 ชนิด คือ อึ่งปากขวด (*Glyphoglossus susmolossus*) และเป็นสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่เป็นกึ่งวลน้อยที่สุด 9 ชนิด เช่น อึ่งอ่างบ้าน (*Kaloula pulchra*) อึ่งขาคำ (*Microhyla pulchra*) คางคกบ้าน (*Duttaphrynus melanostictus*) ปาดบ้าน (*Polypedates leucomystax*) และเขียดหลังปุมที่ราบ (*Occidozyga martensii*) เป็นต้น

สัตว์เลื้อยคลาน

1.1) จากการพิจารณาสถานภาพของสัตว์เลื้อยคลานที่ได้รวบรวมจากการสำรวจในพื้นที่สวนป่าวังกระแจะ ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 เป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง 4 ชนิด ได้แก่ กิ้งก่าสวน (*Calotesmy staceus*) งูทางมะพร้าวลายขีด (*Elaphe radiata*) งูเห่า (*Pythohon reticulatus*) และงูหลาม (*Pythohon molurus*) เป็นต้น

1.2) จากการพิจารณาสถานภาพสัตว์เลื้อยคลานที่พบ ตามสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 พบว่าเป็นสัตว์ป่าที่เป็นกึ่งวลน้อยที่สุด 16 ชนิด เช่น จิ้งจกบ้านหางหนาม (*Hemidactylus frenatus*) จิ้งเหลนหลากลาย (*Eutropis macularius*) ตุ๊กแกบ้าน (*Gekko gecko*) กิ้งก่าแก้วเหนือ (*Calotes emma alticristatus*) จิ้งเหลนหลากลาย (*Eutropis macularius*) งูปลิง (*Hypsiscopus plumbea*) และงูลายสอสวน (*Xenochrophis flavipunctatus*) เป็นต้น

1.3) จากการพิจารณาสถานภาพสัตว์เลื้อยคลานที่พบ ตาม IUCN พบว่าสัตว์ป่าที่เป็นกึ่งวลน้อยที่สุด 4 ชนิด จิ้งจกหางหนาม (*Hemidactylus frenatus*) งูลายสอสวน (*Rhabdophis subminiatus*) งูเห่าหม้อ (*Najaka outhia*) และ งูลายสอสวน (*Xenochrophis flavipunctatus*)

จากการพิจารณาสถานภาพสัตว์ป่าตามหน่วยงานต่าง ๆ ข้างต้น ทำให้ทราบว่าพื้นที่สวนป่าวังกระแจะ มีสัตว์ป่าที่มีสถานภาพการอนุรักษ์ที่สำคัญหลายชนิด ดังนั้น การดำเนินการสำรวจทรัพยากรสัตว์ป่าในพื้นที่จึงมีความสำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการสำรวจอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นประโยชน์ในการรวบรวมฐานข้อมูลสัตว์ป่า และสามารถนำไปสู่การจัดการพื้นที่ให้เหมาะสมต่อการดำรงอยู่ของสัตว์ป่าแต่ละกลุ่มต่อไป

5.1 ความหลากหลายทางชีวภาพพรรณพืช (Plant diversity)

สังคมพืชเชิงปริมาณ พบว่า พื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ของสวนป่าวังกระแจะ จังหวัดกาญจนบุรี มีความหนาแน่น (density) และพื้นที่หน้าตัดของต้นไม้ เท่ากับ 723.33 ต้นต่อเฮกแตร์ และ 14.48 ตารางเมตรต่อเฮกแตร์ ตามลำดับ พบชนิดพรรณพืชจำนวน 39 ชนิด 32 สกุล 18 วงศ์ โดยมีพรรณไม้เด่นเมื่อพิจารณาจากดัชนีค่าความสำคัญ (importance value index, IVI) ของชนิดไม้ 10 ลำดับแรก คือ ประดู่ป่า (*Pterocarpus macrocarpus*) แดง (*Xylia xylocarpa*) รกฟ้า (*Terminalia alata*) ตะคร้อ (*Schleichera oleosa*) ตีนนก (*Vitex pinnata*) มะเมี๊ยะ (*Antidesma laurifolium*) เปล้าหลวง (*Croton roxburghii*) มะกอกป่า (*Spondias pinnata*) ตะแบกเลือด (*Terminalia mucronata*) และปอแดง (*Sterculia guttata*) เป็นต้น

ความหลากหลายทางชีวภาพพรรณพืชในด้านสถานภาพ (status) ของพรรณพืชที่สำรวจพบ 86 ชนิด 71 สกุล 41 วงศ์ ตามการจัดสถานภาพของ IUCN Red List (2011) สามารถจำแนกสถานภาพได้ทั้งหมด 27 ชนิด ดังนี้ สถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (Endangered-EN) จำนวน 2 ชนิด สถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable-VU) จำนวน 1 ชนิด สถานภาพใกล้ถูกคุกคาม (Near Threatened-NT) จำนวน 4 ชนิด สถานภาพเป็นกังวลน้อยที่สุด (Least Concern - LC) จำนวน 20 ชนิด เมื่อพิจารณาจำแนกสถานภาพตามการจัดของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2549) ไม่พบชนิดพรรณไม้ที่มีสถานภาพตามการจัดในรายงานดังกล่าว

5.2 ความหลากหลายทางชีวภาพสัตว์ป่า (Wildlife diversity)

ความหลากหลายของสัตว์ป่าทั้งสี่กลุ่ม (สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก และนก) ในพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ พบจำนวนทั้งหมด 95 ชนิด กลุ่มนกพบจำนวนชนิดมากที่สุด รองลงมาได้แก่ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์เลื้อยคลาน และสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์สถานภาพของสัตว์ป่าที่สำรวจพบ ตามการจัดจำแนกสถานภาพตามสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2548 และ IUCN (2010) ไม่พบชนิดพรรณสัตว์ป่าที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มสถานภาพที่ถูกคุกคาม (threatened status) ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีสถานภาพเป็นกังวลน้อยที่สุด (least concern) หรือมีข้อมูลไม่เพียงพอ (data deficient)

5.3 คุณค่าเพื่อการอนุรักษ์อย่างสูง (High conservation value, HCV)

คุณค่าเพื่อการอนุรักษ์อย่างสูง (HCV) หมายถึง คุณค่าของสิ่งมีชีวิต คุณค่าด้านนิเวศวิทยา คุณค่าด้านวัฒนธรรมและสังคม ที่ได้รับการพิจารณาว่ามีความโดดเด่นสำคัญมาก ทั้งในระดับนานาชาติ ระดับภูมิภาค หรือในระดับโลก ซึ่งคุณค่าเพื่อการอนุรักษ์อย่างสูงนี้ จำเป็นอย่างยิ่งต้องได้รับการคุ้มครอง รวมถึงต้องสร้างมาตรการหรือแผนเพื่อการจัดการและติดตามเพื่อให้แน่ใจสิ่งที่ได้รับการพิจารณาให้อยู่ในสถานภาพ HCV นั้นยังคงอยู่หรือได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น เกณฑ์คุณค่าความสำคัญของป่าไม้ที่ใช้ในการพิจารณา HCV มีอยู่ 6 ระดับ คือ

HCV 1 คือ พื้นที่ที่มีระดับความสำคัญระดับโลก ระดับภูมิภาค หรือระดับนานาชาติ ในด้านเป็นแหล่งรวมของคุณค่าด้านความหลากหลายทางชีวภาพ (biodiversity values) เช่น มีพืชพรรณ หรือสัตว์ป่า ที่อยู่ในสถานภาพถูกคุกคาม (Threaten status) เช่น มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable) ใกล้สูญพันธุ์ (Endangered) และใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่งยวด (Critically endangered)

HCV 2 พื้นที่ที่มีระดับความสำคัญระดับโลก ระดับภูมิภาค หรือระดับนานาชาติ เมื่อพิจารณาความสำคัญระดับภูมิทัศน์ (landscape level areas) ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ประชากรของสิ่งมีชีวิตซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติสามารถเจริญเติบโตอยู่ร่วมกับชนิดอื่น ๆ ได้ตามธรรมชาติทั้งในด้านการกระจาย (distribution) และความชุกชุม (abundance)

HCV 3 คือ พื้นที่ที่มีระบบนิเวศที่จัดอยู่ในสถานภาพหายาก (rare) สถานภาพถูกคุกคามหรือใกล้สูญพันธุ์ (threatened or endangered ecosystems)

HCV 4 คือ พื้นที่ที่ช่วยสนับสนุนระบบนิเวศบริการขั้นพื้นฐานเมื่ออยู่ในสถานการณ์วิกฤติ เช่น เป็นพื้นที่ป้องกันแหล่งต้นน้ำ (watershed protection) หรือเป็นพื้นที่ควบคุมการเกิดการพังทลาย (erosion control)

HCV 5 คือ พื้นที่ซึ่งเป็นแหล่งรวมของความตึงเครียดขั้นพื้นฐานภายในชุมชนท้องถิ่น

HCV 6 คือ พื้นที่วิกฤติต่อชนบทร่วมประเพณีของชุมชนท้องถิ่น ที่ได้ทำการจำแนกไว้ เช่น พื้นที่สำคัญด้านวัฒนธรรม ด้านนิเวศวิทยา ด้านเศรษฐกิจหรือด้านศาสนา ซึ่งการจำแนกความสำคัญดังกล่าวมักจัดขึ้นโดยความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่นเป็นหลัก

ผลการประเมินคุณค่าเพื่อการอนุรักษ์อย่างสูง (HCV) ของพื้นที่สวนป่าวังกระแจะ จากข้อมูลสำรวจเบื้องต้น ยังไม่เข้าเกณฑ์มาตรฐานการประเมิน HCV ด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ (HCV 1 และ HCV 2) อย่างไรก็ตาม หากปล่อยให้มีการทดแทนไปตามธรรมชาติในระยะเวลาที่ยาวนานมากขึ้น ก็มีความเป็นไปได้ที่พื้นที่อนุรักษ์ของสวนป่านี้อาจเป็นแหล่งรวมคุณค่าด้านความหลากหลายทางชีวภาพ (biodiversity values) เช่น พืชพันธุ์พืชพรรณ หรือสัตว์ป่า ที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable) ใกล้สูญพันธุ์ (Endangered) และใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่งยวด (Critically endangered) มากขึ้น และสามารถประเมินคุณค่าเพื่อการอนุรักษ์สูง หรือ HCV ตามเกณฑ์ของ HCV 1 ได้ต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

ดอกรัก มารอด และอุทิศ ภูมิอินทร์. 2552. **นิเวศวิทยาป่าไม้**. อักษรสยามการพิมพ์, กรุงเทพฯ.

บุศราวัลย์ จงใจ. 2551. **Bureau Veritas Certification Newsletter**. Issue 2, Page 9-10.

สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2548. บทสรุป ชนิดพันธุ์ที่ถูคุกคามของประเทศไทย

ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2554. รายงานการวิจัยทางชีวภาพทรัพยากรป่าไม้
ใน 4 พื้นที่สวนป่าสัก บริเวณสวนป่าทองผาภูมิ สวนป่าเกรียงกระเวีย สวนป่าไทรโยค1 และสวนป่า
ไทรโยค 2 ขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ จังหวัดกาญจนบุรี องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

<http://www.fio.co.th/p/index.php/about/6-2013-06-12-02-21-02>

IUCN. 2010. **IUCN Red List of Threatened Species** Version 2012.4.
<<http://www.iucnredlist.org>>. Downloaded on 23 April 2014

ตารางผนวกที่ 1 รายชื่อพรรณไม้และค่าดัชนีความสำคัญ (importance value index, IVI) ในระดับไม้ต้น (Tree) พื้นที่ป่าอนุรักษ์สวนป่าวังกระแจะ จังหวัดกาญจนบุรี

ลำดับ	Species	Botanical name	Family	ความหนาแน่น (ต้น/เฮกเตอร์)	พื้นที่หน้าตัด (ตร.ม./เฮกเตอร์)	RF (%)	RD (%)	RDo (%)	IVI (%)
1	ประดู่ป่า	<i>Pterocarpus macrocarpus</i> Kurz	FABACEAE	96.67	1.7	11.83	13.36	10.27	35.46
2	แดง	<i>Xylia xylocarpa</i> (Roxb.) Taub.	FABACEAE	86.67	1.45	10.09	11.98	10.27	32.34
3	รกฟ้า	<i>Terminalia alata</i> Heyne ex Roth.	COMBRETACEAE	56.67	1.55	10.76	7.83	7.53	26.13
4	ตะคร้อ	<i>Schleichera oleosa</i> (Lour.) Oken	SAPINDACEAE	33.33	1.51	10.48	4.61	4.11	19.2
5	ตีนนก	<i>Vitex pinnata</i> L.	LABIATAE	16.67	1.74	12.09	2.3	3.42	17.82
6	มะเเฒ่า	<i>Antidesma laurifolium</i> Airy Shaw	EUPHORBIACEAE	60	0.59	4.07	8.29	3.42	15.79
7	เปล้าหลวง	<i>Croton roxburghii</i> N.P. Balaker.	EUPHORBIACEAE	50	0.14	0.96	6.91	6.16	14.04
8	มะกอกป่า	<i>Spondias pinnata</i> (L.f.) Kurz	ANACARDIACEAE	23.33	0.85	5.88	3.23	4.79	13.9
9	ตะแบกเลือด	<i>Terminalia mucronata</i> Craib	COMBRETACEAE	10	1.36	9.46	1.38	2.05	12.89
10	ปอแดง	<i>Sterculia guttata</i> Roxb.	MALVACEAE	20	0.21	1.43	2.76	4.11	8.3
11	เต็งหนาม	<i>Bridelia retusa</i> (L.) A.Juss.	EUPHORBIACEAE	20	0.19	1.32	2.76	3.42	7.51
12	ตะแบกนา	<i>Lagerstroemia floribunda</i> Jack	LYTHRACEAE	13.33	0.31	2.18	1.84	2.74	6.76
13	แสมสาร	<i>Senna garrettiana</i> (Craib) Irwin	FABACEAE	16.67	0.16	1.1	2.3	2.74	6.14
14	ขี้ยาย	<i>Terminalia triptera</i> Stapf	COMBRETACEAE	20	0.09	0.61	2.76	2.74	6.11

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	Species	Botanical name	Family	ความหนาแน่น (ต้น/เฮกแตร์)	พื้นที่หน้าตัด (ตร.ม./เฮกแตร์)	RF (%)	RD (%)	RDo (%)	IVI (%)
15	ปอลาย	<i>Microcos paniculata</i> L.	MALVACEAE	13.33	0.21	1.43	1.84	2.74	6.01
16	จิ้งป่า	<i>Bombax anceps</i> Pierre	BOMBACACEAE	10	0.36	2.49	1.38	2.05	5.93
17	ขว้าว	<i>Haldina cordifolia</i> (Roxb.) Ridsdale	RUBIACEAE	6.67	0.51	3.54	0.92	1.37	5.83
18	ฉนวน	<i>Dalbergia nigrescens</i> Kurz	FABACEAE	10	0.18	1.22	1.38	2.05	4.65
19	มะคังแดง	<i>Dioecrescis erythroclada</i> (Kurz)	RUBIACEAE	16.67	0.11	0.78	2.3	1.37	4.45
20	เสี้ยวป่า	<i>Bauhinia saccocalyx</i> Pierre	FABACEAE	13.33	0.06	0.43	1.84	2.05	4.33
21	เหมือดโลด	<i>Aporosa villosa</i> (Wall. ex Lindl.) Baill.	EUPHORBIACEAE	10	0.21	1.47	1.38	1.37	4.22
22	มะกอกเกลื่อน	<i>Canarium subulatum</i> Guillaumin	BURSERACEAE	10	0.09	0.61	1.38	2.05	4.05
23	กูก	<i>Lannea coromandelica</i> (Houtt.)	ANACARDIACEAE	13.33	0.12	0.81	1.84	1.37	4.02
24	แคหางค่าง	<i>Fernandoa adenophylla</i>	BIGNONIACEAE	16.67	0.04	0.28	2.3	1.37	3.96
25	เก็ดดำ	<i>Dalbergia cultrata</i> Graham ex Benth.	FABACEAE	10	0.1	0.7	1.38	1.37	3.45
26	ตะคร้ำ	<i>Garuga pinnata</i> Roxb.	BURSERACEAE	6.67	0.16	1.1	0.92	1.37	3.39
27	ผ่าเสี้ยน	<i>Vitex canescens</i> Kurz	LABIATAE	10	0.06	0.38	1.38	1.37	3.13
28	ตั่วขน	<i>Cratoxylum formosum</i> (Jack).	GUTTIFERAE	10	0.04	0.26	1.38	1.37	3.01
29	เต็ง	<i>Shorea obtusa</i> Wall. ex Blume	DIPTEROCARPACEAE	6.67	0.04	0.27	0.92	1.37	2.56

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	Species	Botanical name	Family	ความหนาแน่น (ต้น/เฮกแตร์)	พื้นที่หน้าตัด (ตร.ม./เฮกแตร์)	RF (%)	RD (%)	RDo (%)	IVI (%)
30	อินทนิลบก	<i>Lagerstroemia macrocarpa</i> Wall.	LYTHRACEAE	6.67	0.02	0.17	0.92	1.37	2.46
31	ปอสำโรง	<i>Sterculia foetida</i> L.	MALVACEAE	3.33	0.13	0.91	0.46	0.68	2.06
32	คูน	<i>Cassia fistula</i> L.	FABACEAE	3.33	0.04	0.26	0.46	0.68	1.4
33	มะดูก	<i>Siphonodon celastrineus</i> Griff.	CELASTRACEAE	3.33	0.03	0.19	0.46	0.68	1.33
34	ยอป่า	<i>Morinda coreia</i> Ham.	RUBIACEAE	3.33	0.02	0.13	0.46	0.68	1.28
35	สั้มกบ	<i>Hymenodictyon orixense</i> (Roxb.)	RUBIACEAE	3.33	0.01	0.07	0.46	0.68	1.22
36	ตะโก	<i>Diospyros rhodocalyx</i> Kurz	EBENACEAE	3.33	0.01	0.06	0.46	0.68	1.21
37	มะหาด	<i>Artocarpus lacucha</i> Roxb.	MORACEAE	3.33	0.01	0.06	0.46	0.68	1.21
38	ตับเต่าตัน	<i>Diospyros ehretioides</i> Wall. ex G.Don	EBENACEAE	3.33	0.01	0.06	0.46	0.68	1.21
39	กระท่อมหนู	<i>Mitragyna rotundifolia</i> (Roxb.) Kuntze	RUBIACEAE	3.33	0.01	0.06	0.46	0.68	1.2
				723.33	14.42	100	100	100	300

ตารางผนวกที่ 2 รายชื่อพรรณไม้และค่าดัชนีความสำคัญ (importance value index, IVI) ในระดับไม้หนุ่ม (Sapling) พื้นที่ป่าอนุรักษ์สวนป่าวังกระแจะ

ลำดับ	Species	Botanical name	Family	Habit	Density (ต้น/Ha)	RD (%)	RF (%)	IVI (%)
1	มะค่าแต้	<i>Sindora siamensis</i> Teijsm. ex Miq.	Fabaceae	T	250	12.24	10.64	22.88
2	เหมือดโสด	<i>Aporosa villosa</i> (Wall. ex Lindl.) Baill.	Phyllanthaceae	S/ST	208	10.20	10.64	20.84
3	ป้างัน	<i>Dalbergia cana</i> Graham ex Kurz var. <i>cana</i>	Fabaceae	T	167	8.16	8.51	16.67
4	ติ้วส้ม	<i>Cratoxylum formosum</i> (Jacq.) Benth. & Hook. f.	Hypericaceae	T	208	10.20	6.38	16.59
5	ถ่านไฟผี	<i>Diospyros montana</i> Roxb.	Ebenaceae	T	250	12.24	4.26	16.50
6	สะเดา	<i>Azadirachta indica</i> A. Juss.	Meliaceae	T	146	7.14	8.51	15.65
7	แจง	<i>Maerua siamensis</i> (Kurz) Pax	Capparaceae	T	125	6.12	6.38	12.51
8	พันชาด	<i>Erythrophleum succirubrum</i> Gagnep.	Fabaceae	T	125	6.12	6.38	12.51
9	ตะโกพนม	<i>Diospyros castanea</i> (Craib) H. R. Fletcher	Ebenaceae	ST	63	3.06	6.38	9.44
10	เปล้าใหญ่	<i>Croton persimilis</i> Müll. Arg.	Euphorbiaceae	S/ST	104	5.10	4.26	9.36
11	โมกมัน	<i>Wrightia arborea</i> (Dennst.) Mabb.	Apocynaceae	ST	83	4.08	4.26	8.34
12	หมี่เหม็น	<i>Litsea glutinosa</i> (Lour.) C. B. Rob.	Lauraceae	T	83	4.08	4.26	8.34
13	กาสามปึก	<i>Vitex peduncularis</i> Wall. ex Schauer	Lamiaceae	T	63	3.06	4.26	7.32
14	ตะแบกแดง	<i>Lagerstroemia calyculata</i> Kurz	Lythraceae	T	63	3.06	4.26	7.32

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

ลำดับ	Species	Botanical name	Family	Habit	Density (ต้น/Ha)	RD (%)	RF (%)	IVI (%)
15	ขี้ฮ้าย	<i>Terminalia nigrovenulosa</i> Pierre	Combretaceae	T	21	1.02	2.13	3.15
16	จิวป่า	<i>Bombax anceps</i> Pierre	Malvaceae	T	21	1.02	2.13	3.15
17	มะหาด	<i>Lepisanthes rubiginosa</i> (Roxb.) Leenh.	Sapindaceae	S/ST	21	1.02	2.13	3.15
18	เหมือดจี้	<i>Memecylon scutellatum</i> (Lour.) Hook. & Arn.	Melastomataceae	S/ST	21	1.02	2.13	3.15
19	อีดำ	<i>Diospyros variegata</i> Kurz	Ebenaceae	T	21	1.02	2.13	3.15
					2042	100	100	200

ตารางผนวกที่ 3 รายชื่อพรรณไม้และค่าดัชนีความสำคัญ (importance value index, IVI) ในระดับกล้าไม้ (Seedling) พื้นที่ป่าอนุรักษ์สวนป่าวังกระแจะ

ลำดับ	Species	Botanical name	Family	Habit	Density (ต้น/Ha)	RD (%)	RF (%)	IVI (%)
1	เหมือดจี้	<i>Memecylon scutellatum</i> (Lour.) Hook. & Arn.	Melastomataceae	S/ST	9000	31.40	15.22	46.61
2	เปล้าใหญ่	<i>Croton persimilis</i> Müll. Arg.	Euphorbiaceae	S/ST	3000	10.47	13.04	23.51
3	พันชาด	<i>Erythrophleum succirubrum</i> Gagnep.	Fabaceae	T	1333	4.65	6.52	11.17
4	มะค่าแต้	<i>Sindora siamensis</i> Teijsm. ex Miq. var. <i>siamensis</i>	Fabaceae	T	1333	4.65	6.52	11.17
5	เหมือดโลด	<i>Aporosa villosa</i> (Wall. ex Lindl.) Baill.	Phyllanthaceae	S/ST	1333	4.65	6.52	11.17
6	ติ้วส้ม	<i>Cratoxylum formosum</i> (Jacq.) Benth. & Hook.	Hypericaceae	T	1667	5.81	4.35	10.16
7	แจง	<i>Maerua siamensis</i> (Kurz) Pax	Capparaceae	T	1333	4.65	4.35	9.00
8	ป้างัน	<i>Dalbergia cana</i> Graham ex Kurz var. <i>cana</i>	Fabaceae	T	1333	4.65	4.35	9.00
9	เสลาดำ	<i>Lagerstroemia villosa</i> Wall. ex Kurz	Lythraceae	T	1333	4.65	4.35	9.00
10	ตะโกพนม	<i>Diospyros castanea</i> (Craib) H. R. Fletcher	Ebenaceae	ST	1000	3.49	4.35	7.84
11	จิวป่า	<i>Bombax anceps</i> Pierre	Malvaceae	T	667	2.33	4.35	6.67
12	แดง	<i>Xylia xylocarpa</i> (Roxb.) W. Theob. var. <i>kerrii</i>	Fabaceae	T	667	2.33	4.35	6.67
13	สะเดา	<i>Azadirachta indica</i> A. Juss.	Meliaceae	T	667	2.33	4.35	6.67
14	ปอแก่นเทา	<i>Grewia eriocarpa</i> Juss.	Malvaceae	T	667	2.33	2.17	4.50

ตารางผนวกที่ 3 (ต่อ)

ลำดับ	Species	Botanical name	Family	Habit	Density (ต้น/Ha)	RD (%)	RF (%)	IVI (%)
15	ผักหวานป่า	<i>Melientha suavis</i> Pierre	Opiliaceae	S/ST	667	2.33	2.17	4.50
16	มะหาด	<i>Lepisanthes rubiginosa</i> (Roxb.) Leenh.	Sapindaceae	S/ST	667	2.33	2.17	4.50
17	โมกมัน	<i>Wrightia arborea</i> (Dennst.) Mabb.	Apocynaceae	ST	667	2.33	2.17	4.50
18	กาสามปึก	<i>Vitex peduncularis</i> Wall. ex Schauer	Lamiaceae	T	333	1.16	2.17	3.34
19	ตะแบกแดง	<i>Lagerstroemia calyculata</i> Kurz	Lythraceae	T	333	1.16	2.17	3.34
20	ประดู่ป่า	<i>Pterocarpus macrocarpus</i> Kurz	Fabaceae	T	333	1.16	2.17	3.34
21	อีตำ	<i>Diospyros variegata</i> Kurz	Ebenaceae	T	333	1.16	2.17	3.34
					28,667	100	100	200

ตารางนกที่ 4 สถานภาพ (status) ของพรรณพืชที่สำรวจพบในพื้นที่ป่าอนุรักษ์สวนป่าวังกระแจะ

No	species	Scientific name	Family	สถานภาพ	
				IUCN (2011)	สผ (2549)
1	กูก	<i>Lannea coromandelica</i> (Houtt.) Merr.	Anacardiaceae	-	-
2	มะม่วงหาวแมงวัน	<i>Buchanania lanzan</i> Spreng.	Anacardiaceae	-	-
3	รักขาว	<i>Semecarpus cochinchinensis</i> Engl.	Anacardiaceae	-	-
4	รักใหญ่	<i>Gluta usitata</i> (Wall.) Ding Hou	Anacardiaceae	-	-
5	มะกอกป่า	<i>Spondias pinnata</i> (L.f.) Kurz	Anacardiaceae	-	-
6	โมกมัน	<i>Wrightia arborea</i> (Dennst.) Mabb.	Apocynaceae	-	-
7	โมกหลวง	<i>Holarrhena pubescens</i> Wall. ex G. Don	Apocynaceae	-	-
8	แคทราย	<i>Stereospermum fimbriatum</i>	Bignoniaceae	-	-
9	แคฝอย	<i>Stereospermum tetragonum</i> DC.	Bignoniaceae	-	-
10	แคหางค่าง	<i>Fernandoa adenophylla</i>	Bignoniaceae	-	-
11	จ๊วป่า	<i>Bombax anceps</i> Pierre	Bombacaceae	-	-
12	ตะคร้ำ	<i>Garuga pinnata</i> Roxb.	Burseraceae	-	-
13	มะกอกเกลื่อน	<i>Canarium subulatum</i> Guillaumin	Burseraceae	-	-
14	แจง	<i>Maerua siamensis</i> (Kurz) Pax	Capparaceae	-	-
15	สองสลึง	<i>Lophopetalum duperreanum</i> Pierre	Celastraceae	-	-

ตารางนกที่ 4 (ต่อ)

No	species	Scientific name	Family	สถานภาพ	
				IUCN (2011)	สผ (2549)
16	มะดุก	<i>Siphonodon celastrineus</i> Griff.	Celastraceae	-	-
17	มะพอก	<i>Parinari anamensis</i> Hance	Chrysobalanaceae	LC	-
18	ตะแบกเลือด	<i>Terminalia mucronata</i> Craib & Hutch.	Combretaceae	-	-
19	สะแกวัลย์	<i>Combretum punctatum</i> Blume	Combretaceae	-	-
20	เหินนา	<i>Terminalia glaucifolia</i> Craib	Combretaceae	-	-
21	ขี้ยาย	<i>Terminalia triptera</i> Stapf	Combretaceae	-	-
22	รกฟ้า	<i>Terminalia alata</i> Heyne ex Roth.	Combretaceae	-	-
23	คำรอก	<i>Ellipanthus tomentosus</i> Kurz	Connaraceae	-	-
24	ปฐู	<i>Alangium salviifolium</i> (L. f.) Wangerin	Cornaceae	LC	-
25	พะยอม	<i>Shorea roxburghii</i> G. Don	Dipterocarpaceae	VU	-
26	เต็ง	<i>Shorea obtusa</i> Wall. ex Blume	Dipterocarpaceae	NT	-
27	พลวง	<i>Dipterocarpus tuberculatus</i> Roxb.	Dipterocarpaceae	NT	-
28	เหียง	<i>Dipterocarpus obtusifolius</i> Teijsm.	Dipterocarpaceae	NT	-
29	รัง	<i>Shorea siamensis</i> Miq.	Dipterocarpaceae	LC	-
30	ตะโกนา	<i>Diospyros rhodocalyx</i> Kurz	Ebenaceae	-	-

ตารางนกที่ 4 (ต่อ)

No	species	Scientific name	Family	สถานภาพ	
				IUCN (2011)	สผ (2549)
31	ตะโกพนม	<i>Diospyros castanea</i> (Craib)	Ebenaceae	-	-
32	ตะโกสวน	<i>Diospyros malabarica</i> (Desr.) Kostel.	Ebenaceae	-	-
33	ถ่านไฟผี	<i>Diospyros montana</i> Roxb.	Ebenaceae	-	-
34	มะเกลือ	<i>Diospyros mollis</i> Griff.	Ebenaceae	-	-
35	อีดำ	<i>Diospyros variegata</i> Kurz	Ebenaceae	-	-
36	ตับเต่าตัน	<i>Diospyros ehretoides</i> Wall. ex G.Don	Ebenaceae	-	-
37	คำแสด	<i>Mallotus philippensis</i> (Lam.) Müll. Arg.	Euphorbiaceae	LC	-
38	ชั้นทองพยับบาท	<i>Suregada multiflora</i> (A. Juss.) Baill.	Euphorbiaceae	-	-
39	เปิ้ล้าใหญ่	<i>Croton persimilis</i> Müll. Arg.	Euphorbiaceae	-	-
40	เต็งหนาม	<i>Bridelia retusa</i> (L.) A.Juss.	Euphorbiaceae	-	-
41	มะเฒ่า	<i>Antidesma laurifolium</i> Airy Shaw	Euphorbiaceae	-	-
42	เหมือดโลด	<i>Aporosa villosa</i> (Wall. ex Lindl.) Baill.	Euphorbiaceae	-	-
43	เก็ดดำ	<i>Dalbergia cultrata</i> Graham ex Benth.	Fabaceae	NT	-
44	กระพี้จั่น	<i>Dalbergia cana</i> Graham ex Kurz	Fabaceae	LC	-
45	แดง	<i>Xylia xylocarpa</i> (Roxb.) W. Theob.	Fabaceae	LC	-

ตารางนกที่ 4 (ต่อ)

No	species	Scientific name	Family	สถานภาพ	
				IUCN (2011)	สผ (2549)
46	มะขาม	<i>Tamarindus indica</i> L.	Fabaceae	LC	-
47	มะขามเทศ	<i>Pithecellobium dulce</i> (Roxb.) Benth.	Fabaceae	LC	-
48	มะค่าแต้	<i>Sindora siamensis</i> Teijsm. ex Miq.	Fabaceae	LC	-
49	ชิงชัน	<i>Dalbergia oliveri</i> Gamble ex Prain	Fabaceae	EN	-
50	ประดู่ป่า	<i>Pterocarpus macrocarpus</i> Kurz	Fabaceae	EN	-
51	กระถินยักษ์	<i>Leucaena leucocephala</i> (Lam.) de Wit	Fabaceae	-	-
52	ขี้เหล็กอเมริกา	<i>Senna floribunda</i> (Cav.)	Fabaceae	-	-
53	พันชาด	<i>Erythrophleum succirubrum</i> Gagnep.	Fabaceae	-	-
54	เสี้ยวป่า	<i>Bauhinia saccocalyx</i> Pierre	Fabaceae	-	-
55	แสมสาร	<i>Senna garrettiana</i> (Craib)	Fabaceae	-	-
56	กุน	<i>Cassia fistula</i> L.	Fabaceae	-	-
57	ฉนวน	<i>Dalbergia nigrescens</i> Kurz	Fabaceae	-	-
58	ติ้วเกลี้ยง	<i>Cratoxylum cochinchinense</i> (Lour.)	Hypericaceae	LC	-
59	ติ้วขน	<i>Cratoxylum formosum</i> (Jack)	Hypericaceae	-	-
60	กระบก	<i>Irvingia malayana</i> Oliv. ex A. W. Benn.	Irvingiaceae	LC	-

ตารางนกที่ 4 (ต่อ)

No	species	Scientific name	Family	สถานภาพ	
				IUCN (2011)	สผ (2549)
61	ตีนนก	<i>Vitex pinnata</i> L.	LABIATAE	-	-
62	ผ่าเสี้ยน	<i>Vitex canescens</i> Kurz	LABIATAE	-	-
63	หมีเหม็น	<i>Litsea glutinosa</i> (Lour.) C. B. Rob.	Lauraceae	LC	-
64	อินทนิลบก	<i>Lagerstroemia macrocarpa</i> Wall.	Lythraceae	-	-
65	เหมือดจี้	<i>Memecylon scutellatum</i> (Lour.)	Melastomataceae	-	-
66	สะเดา	<i>Azadirachta indica</i> A. Juss.	Meliaceae	LC	-
67	ข่อย	<i>Streblus asper</i>	Moraceae	LC	-
68	มะหาด	<i>Artocarpus thailandicus</i> C. C. Berg	Moraceae	-	-
69	ช้างน้ำ	<i>Ochna integerrima</i> (Lour.) Merr.	Ochnaceae	LC	-
70	ผักหวานป่า	<i>Melientha suavis</i> Pierre	Opiliaceae	-	-
71	สารภีป่า	<i>Anneslea fragrans</i> Wall.	Pentaphylacaceae	LC	-
72	เม่าไข่ปลา	<i>Antidesma ghaesembilla</i> Gaertn.	Phyllanthaceae	LC	-
73	มะขามป้อม	<i>Phyllanthus emblica</i> L.	Phyllanthaceae	-	-
74	กระทุ่มเนิน	<i>Mitragyna rotundifolia</i> (Roxb.) Kuntze	Rubiaceae	-	-
75	ยอเถื่อน	<i>Morinda citrifolia</i> L.	Rubiaceae	-	-

ตารางนกที่ 4 (ต่อ)

No	species	Scientific name	Family	สถานภาพ	
				IUCN (2011)	สผ (2549)
76	ยอป่า	<i>Morinda coreia</i> Buch.-Ham.	Rubiaceae	-	-
77	หนามแท่ง	<i>Catunaregam tomentosa</i>	Rubiaceae	-	-
78	ขว้าว	<i>Haldina cordifolia</i> (Roxb.) Ridsdale	Rubiaceae	-	-
79	มะคังแดง	<i>Dioecrescis erythroclada</i> (Kurz) Tirveng.	Rubiaceae	-	-
80	ส้มกบ	<i>Hymenodictyon orixense</i> (Roxb.) Mabb.	Rubiaceae	-	-
81	กรวยป่า	<i>Casearia grewiifolia</i> Vent.	Salicaceae	LC	-
82	ตะคร้อ	<i>Schleichera oleosa</i> (Lour.) Merr.	Sapindaceae	LC	-
83	มะหาด	<i>Lepisanthes rubiginosa</i> (Roxb.) Leenh.	Sapindaceae	LC	-
84	ปอแดง	<i>Sterculia guttata</i> Roxb.	Malvaceae	-	-
85	ปอสำโรง	<i>Sterculia foetida</i> L.	Malvaceae	-	-
86	ปอลาย	<i>Microcos paniculata</i> L.	Malvaceae	-	-

หมายเหตุ: IUCN (2011) = IUCN Red List (2011) สผ (2549) = สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2549)

ตารางผนวกที่ 5 ชนิดสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่สำรวจพบบริเวณพื้นที่ป่าอนุรักษ์สวนป่าวังกระแจะ จังหวัดกาญจนบุรี

ลำดับ	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	สัตว์ที่สำรวจพบ	สถานภาพ		
				IUCN	สผ	พรบ.
				2010	2005	2535
Order Lagomorpha						
Family Leporidae						
1	กระต่ายป่า	Lepuspeq uensis Blyth 1856	+			ค
Order Rodentia						
Family Sciuridae						
2	กระรอกหลากสี	Callosciurus finlaysonii (Horsfield) 1823	+	LC		
3	กระจ๊วน	Menetes berdmorei (Blyth) 1849	+	LC		
Family Muridae						
4	หนูท้องขาว	Rattus rattus (Linnaeus) 1758	+	LC		
5	หนูพุกเล็ก	Bandicota savilei Thomas 1916	+	LC		
6	หนูฟานเหลือง	Maxomys surifer (Miller) 1900	+	LC		
7	อ้นใหญ่	Rhizomys sumatrensis (Raffles) 1821	+	LC		
Order Carnivora						
Family Viverridae						

ตารางผนวกที่ 5 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	สัตว์ที่สำรวจพบ	สถานภาพ		
				IUCN	สผ	พรบ.
				2010	2005	2535
8	ชะมดแผงหางปล้อง	<i>Viverraz ibetha</i> Linnaeus 1758	+	LC		ค
9	อีเห็นข้างลาย	<i>Paradoxurus hermaphroditus</i> (Pallas) 1777	+	LC		
Order Chiroptera						
Family Pteropodidae						
10	ค้างคาวขอบหูขาวกลาง	<i>Cynopterus sphinx</i> (Vahl) 1797	+	LC		
11	ค้างคาวขอบหูดำเหนือ	<i>Megacropsni phanae</i> Yenbutra&Felten 1983	+			
12	ค้างคาวเล็บกุด	<i>Eonycteris spelaea</i> (Dobson) 1871	+	LC		ค
Family Emballonuridae						
13	ค้างคาวปีกถุงเคราดำ	<i>Taphozou smelanopogon</i> Temminck 1841	+	LC		ค
14	ค้างคาวปีกถุงต่อมคาง	<i>Taphozou alongimanus</i> Hardwicke 1825	+			ค
Family Rhinolophidae						
15	ค้างคาวมงกุฎมลายู	<i>Rhinolophus malayanus</i> Bonhote 1903	+	LC		
16	ค้างคาวมงกุฎเล็ก	<i>Rhinolophus pusillus</i> Temminck 1834	+	LC		

ตารางผนวกที่ 5 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	สัตว์ที่สำรวจพบ	สถานภาพ		
				IUCN	สผ	พรบ.
				2010	2005	2535
Family Hipposideridae						
17	ค้างคาวหน้ายักษ์สามหลืบ	Hipposideros larvatus (Horsfield) 1823	+	LC		ค
Family Vespertilionidae						
18	ค้างคาวเพดานใหญ่	Scotophilu sheathi Horsfield 1831	+	LC		ค
19	ค้างคาวเพดานเล็ก	Scotophilu skuhlii Leach 1821	+	LC		ค
Order Artiodactyla						
Family Suidae						
20	หมูป่า	Suss crofa Linnaeus 1758	+	LC		
Family Cervidae						
21	กวางป่า	Cervus unicolor (Kerr) 1792	+	LC		ค

หมายเหตุ:

+ = สำรวจพบในพื้นที่

EX = สูญพันธุ์ (Extinct)

EN = ใกล้สูญพันธุ์ (Endangered)

LC = ไม่น่ากังวล (Least concern)

EW = สูญพันธุ์ในธรรมชาติ (Extinct in the wild) CR = เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์อย่างยิ่ง (Critically endangered)

VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable)

NT = ใกล้ถูกคุกคาม (Near threatened)

DD = ข้อมูลไม่เพียงพอ (Data deficient)

ตารางผนวกที่ 6 ชนิดนกที่สำรวจพบบริเวณพื้นที่ป่าอนุรักษ์สวนป่าวังกระแจะ

ลำดับ	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	สัตว์ที่สำรวจพบ	สถานภาพ		
				IUCN 2010	สผ 2005	พรบ. 2535
	Order Galliformes					
	Family Phasianidae					
1	นกกระทาทู้ง	<i>Franco linuspintadeanus</i> (Scopoli) 1786.	+	LC		ค
2	ไก่ป่า	<i>Gallus gallus</i> (Linnaeus) 1758.	+	LC		ค
	Order Piciformes					
	Family Megalaimidae					
3	นกโพระดกธรรมดา	<i>Megalaima lineata</i> (Vieillot) 1816.	+	LC		ค
4	นกตีทอง	<i>Megalaima haemacephala</i> (Muller) 1776.	+	LC		ค
5	นกต้งลื้อ	<i>Megalaima virens</i> (Boddaert) 1783.	+	LC		ค
	Order Coraciiformes					
	Family Coraciidae					
6	นกตะขาบดวง	<i>Eurystomu sorientalis</i> (Linnaeus) 1766.	+	LC		
	Family Alcedinidae					
7	นกกระเต็นน้อยธรรมดา	<i>Alced oatthis</i> (Linnaeus) 1758.	+	LC		ค

ตารางผนวกที่ 6 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	สัตว์ที่สำรวจพบ	สถานภาพ		
				IUCN 2010	สผ 2005	พรบ. 2535
8	นกกระเต็นใหญ่ธรรมดา	<i>Halcyon capensis</i> (Linnaeus) 1766.	+			ค
	Family Meropidae					
9	นกจาบคาเล็ก	<i>Merops orientalis</i> Latham, 1801.	+	LC		ค
10	นกจาบคาหัวสีส้ม	<i>Merops leschenaulti</i> Vieillot, 1817.	+	LC		ค
	Order Cuculiformes					
	Family Centropodidae					
11	นกกระปูดใหญ่	<i>Centopus sinensis</i> (Stephens) 1815.	+	LC		ค
12	นกกระปูดเล็ก	<i>Centopus bengalensis</i> (Gmelin) 1788.	+	LC		ค
	Order Apodiformes					
	Family Apodidae					
13	นกแอ่นบ้าน	<i>Apusa ffinis</i> (Gray) 1830.	+	LC		
14	นกแอ่นตาล	<i>Cypsiurus balasinensis</i> (Gray) 1829.	+			
	Order Strigiformes					
	Family Strigidae					

ตารางผนวกที่ 6 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	สัตว์ที่สำรวจพบ	สถานภาพ		
				IUCN 2010	สผ 2005	พรบ. 2535
15	นกเค้าจุด	<i>Athenebrama</i> (Temminck) 1821.	+	LC		ค
	Family Caprimulgidae					
16	นกตบยุงเล็ก	<i>Caprimul gusasiaticus</i> Latham, 1790.	+	LC		ค
	Order Columbiformes					
	Family Columbidae					
17	นกพิราบป่า	<i>Columba livia</i> Gmelin, 1789.	+	LC		
18	นกเขาใหญ่/นกเขาหลวง	<i>Streptopelia chinensis</i> (Scopoli) 1786.	+	LC		
19	นกเขาไฟ	<i>Streptopelia tranquebarica</i> (Hermann) 1804.	+	LC		ค
	Order Ciconiiformes					
	Family Charadriidae					
20	นกกระเตแต้แว๊ด	<i>Vanellu indicus</i> (Boddaert) 1783.	+	LC		ค
	Family Accipitridae					
21	เหยี่ยวขาว	<i>Elanus caeruleus</i> (Desfontaines) 1789.	+	LC		ค
22	เหยี่ยวรุ้ง	<i>Spilornis cheela</i> (Latham) 1790.	+	LC		ค

ตารางผนวกที่ 6 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	สัตว์ที่สำรวจพบ	สถานภาพ		
				IUCN 2010	สผ 2005	พรบ. 2535
	Family Phalacrocoracidae					
23	นกยางกรอกพันธุ์จีน	<i>Ardeola bacchus</i> (Bonaparte) 1855.	+	LC		ค
	Order Passeriformes					
	Family Corvidae					
24	นกกะลิงเขียด	<i>Dendro cittavagabunda</i> (Latham) 1790.	+	LC		
25	นกกาแวน	<i>Crypsirin atemia</i> (Daudin) 1800.	+	LC		ค
26	อีกา	<i>Corvusma crorhynchos</i> Wagler, 1827.	+	LC		ค
27	นกแซงแซวหงอนขน	<i>Dicrurus hottentottus</i> (Linnaeus) 1766.	+	LC		ค
28	นกแซงแซวหางป่องใหญ่	<i>Dicrurus paradiseus</i> (Linnaeus) 1766.	+	LC		ค
29	นกแซงแซวหางปลา	<i>Dicrurus macrocercus</i> (Vieillot) 1817.	+	LC		ค
30	นกจับแมลงจุกดำ	<i>Hypothy misazurea</i> (Boddaert) 1783.	+	LC		ค
	Family Muscicapidae					
31	นกจับแมลงสีคล้ำ	<i>Muscicapa sibirica</i> Gmelin, 1789.	+	LC		ค
32	นกกาขนบ้าน	<i>Copsychus saularis</i> (Linnaeus) 1758.	+	LC		ค

ตารางผนวกที่ 6 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	สัตว์ที่สำรวจพบ	สถานภาพ		
				IUCN 2010	สผ 2005	พรบ. 2535
33	นกยางเขนดง	<i>Copsychus malabaricus</i> (Scopoli) 1788.	+	LC		ค
34	นกยอดหญ้าสีดำนกชี้หมา	<i>Saxicola caprata</i> (Linnaeus) 1766.	+	LC		ค
35	นกยอดหญ้าสีเทา	<i>Saxicola ferrea</i> Gray, 1846.	+			ค
Family Sturnidae						
36	นกเอี้ยงดำ	<i>Sturnus contra</i> Linnaeus, 1758.	+	LC		ค
37	นกเอี้ยงหงอน	<i>Acridotheres cinereus</i> Blyth, 1842	+	LC		ค
38	นกเอี้ยงสาธิกา	<i>Acridotheres tristis</i> (Linnaeus) 1766.	+	LC		ค
Family Pycnonotidae						
39	นกปรอดสวน	<i>Pycnonotus blanfordi</i> Jerdon, 1862.	+	LC		ค
40	นกปรอดเหลืองหัวจุก	<i>Pycnonotus melanicterus</i> (Gmelin) 1789.	+	LC		ค
41	นกปรอดคอคลาย	<i>Pycnonotus finlaysoni</i> Strickland, 1844.	+	LC		ค
42	นกกระजิบหญ้าสีข้างแดง	<i>Prinia rufescens</i> Blyth, 1847.	+	LC		ค
43	นกกระजิบหญ้าสีเขียว	<i>Prinia inornata</i> Sykes, 1832.	+	LC		ค
Family Sylviidae						

ตารางผนวกที่ 6 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	สัตว์ที่สำรวจพบ	สถานภาพ		
				IUCN 2010	สผ 2005	พรบ. 2535
44	นกกระजิบคอดำ	<i>Orthotomusatrogularis</i> Temminck, 1836.	+	LC		ค
	Family Passeridae					
45	นกอุ้มบาตร	<i>Motacilla alba</i> Linnaeus, 1758.	+	LC		ค
46	นกกระตีดขี่หนู	<i>Lonchura punctulata</i> (Linnaeus) 1758.	+	LC		ค

หมายเหตุ:

+ = สำรวจพบในพื้นที่

EX = สูญพันธุ์ (Extinct)

EN = ใกล้สูญพันธุ์ (Endangered)

LC = ไม่น่ากังวล (Least concern)

EW = สูญพันธุ์ในธรรมชาติ (Extinct in the wild) CR = เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์อย่างยิ่ง (Critically endangered)

VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable)

NT = ใกล้ถูกคุกคาม (Near threatened)

DD = ข้อมูลไม่เพียงพอ (Data deficient)

ตารางผนวกที่ 7 ชนิดสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่สำรวจพบบริเวณพื้นที่ป่าอนุรักษ์สวนป่าวังกระแจะ

ลำดับ	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	สัตว์ที่สำรวจพบ	สถานภาพ		
				IUCN	สผ	พรบ.
				2010	2005	2535
Order Anura						
Family Bufonidae						
1	คางคกหัวราบ	<i>Bufo macrotis</i> Boulenger 1887	+	LC	LC	ค
2	คางคกบ้าน	<i>Bufo melanostictus</i> Schneider 1799	+	LC	LC	
Family Dicroglossidae						
3	กบหนอง	<i>Fejervary alimnocharis</i> (Boie, 1835)	+	LC	DD	
4	กบนา	<i>Hoploba trachusrugulosus</i> (Wiegman, 1835)	+	LC	LC	
5	เขียดจะนา	<i>Occidozyga lima</i> (Gravenhorst, 1829)	+	LC	LC	
Family Megophryidae						
6	อึ่งกรายลายเลอะ	<i>Leptobra chiumsmithi</i> Matsui Nabhitabhata and Panha, 1999	-			
Family						
Microhylidae						
7	อึ่งปากขวด,อึ่งเผ้า	<i>Glypho glossusmolossus</i> Gunter 1868	+	NT	NT	
8	อึ่งอ่างบ้าน	<i>Kalou lapulchra</i> Gray 1831	+	LC		

ตารางผนวกที่ 7 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	สัตว์ที่สำรวจพบ	สถานภาพ		
				IUCN	สผ	พรบ.
				2010	2005	2535
9	อิงชาคำ	<i>Microhy lapulchra</i> (Hallowell) 1861	+	LC	LC	
10	อิงน้ำเต้า	<i>Microhy laornata</i> (Dumeril&Bibron) 1841	+	LC	LC	
Family Ranidae						
11	กบบัว , เขียดจิก	<i>Ranaery thraea</i> (Schlegel) 1837	+	LC	LC	
Family Rhacophoridae						
12	ปาดบ้าน , เขียดตะปาด	<i>Polypedra tesleucomystax</i> (Gravenhorst) 1829	+	LC	LC	

หมายเหตุ:

+ = สำรวจพบในพื้นที่

EX = สูญพันธุ์ (Extinct)

EN = ใกล้สูญพันธุ์ (Endangered)

LC = ไม่น่ากังวล (Least concern)

EW = สูญพันธุ์ในธรรมชาติ (Extinct in the wild) CR = เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์อย่างยิ่ง (Critically endangered)

VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable)

NT = ใกล้ถูกคุกคาม (Near threatened)

DD = ข้อมูลไม่เพียงพอ (Data deficient)

ตารางผนวกที่ 8 ชนิดสัตว์เลื้อยคลานที่สำรวจพบบริเวณพื้นที่ป่าอนุรักษ์สวนป่าวังกระแจะ

ลำดับ	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	สัตว์ที่สำรวจพบ	สถานภาพ		
				IUCN	สผ	พรบ.
				2010	2005	2535
Order SQUAMATA						
Family GEKKONIDAE						
1	จิ้งจกดินลายจุด	<i>Dixoneus siamensis</i> (Boulenger, 1898)	+		LC	
2	จิ้งจกหางหนาม	<i>Hemida ctylusfrenatus</i> Dumeril&Bibron 1836	+	LC	LC	
3	ตุ๊กแกบ้าน	<i>Gekko gecko</i> (Linnaeus) 1758	+		LC	
Family AGAMIDAE						
4	กิ้งก่าสวน	<i>Calotes mystaceus</i> Dumeril&Bibron 1837	+		LC	ค
5	กิ้งก่าหัวแดง	<i>Calotes versicolor</i> (Daudin) 1802	+		LC	
Family SCINCIDAE						
6	จิ้งเหลนหลากลาย	<i>Mabuya macularia</i> (Blyth) 1853	+		LC	
7	จิ้งเหลนบ้าน	<i>Mabuya multifasciata</i> (Kuhl) 1820	+		LC	
Family PYTHONIDAE						
8	งูหลาม	<i>Pytohon molurus</i> (Linnaeus) 1766	+		LC	ค
9	งูเห่าลิ้ม	<i>Pytohon reticulatus</i> (Schnider) 1801	+		LC	ค

ตารางผนวกที่ 8 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	สัตว์ที่สำรวจพบ	สถานภาพ		
				IUCN	สผ	พรบ.
				2010	2005	2535
Family COLUBRIDAE						
10	งูปลิง	<i>Enhydris plunbea</i> (Boie) 1827	+		LC	
11	งูลายสอสน	<i>Xenochro phisflavipunctatus</i> (Hallowell) 1860	+	LC	LC	
12	งูลายสาบคอแดง	<i>Rhabdophis subminiatus</i> (Schlegel) 1837	+	LC	LC	
13	งูทางมะพร้าวลายขีด	<i>Elaphe radiata</i> (Schlegel) 1837	+		LC	ค
14	งูหมอก	<i>Psammodynastes pulverulentus</i> (Boie) 1827	+		LC	
Family ELAPIDAE						
15	งูเห่าหม้อ	<i>Najaka outhia</i> Lesson 1831	+	LC	LC	
Family VIPERIDAE						
16	งูเขียวหางไหม้ท้องเหลือง	<i>Trimeresu rusalbolabris</i> Gray 1842	+		LC	

หมายเหตุ:

+ = สัตว์พบในพื้นที่

EX = สูญพันธุ์ (Extinct)

EN = ใกล้สูญพันธุ์ (Endangered)

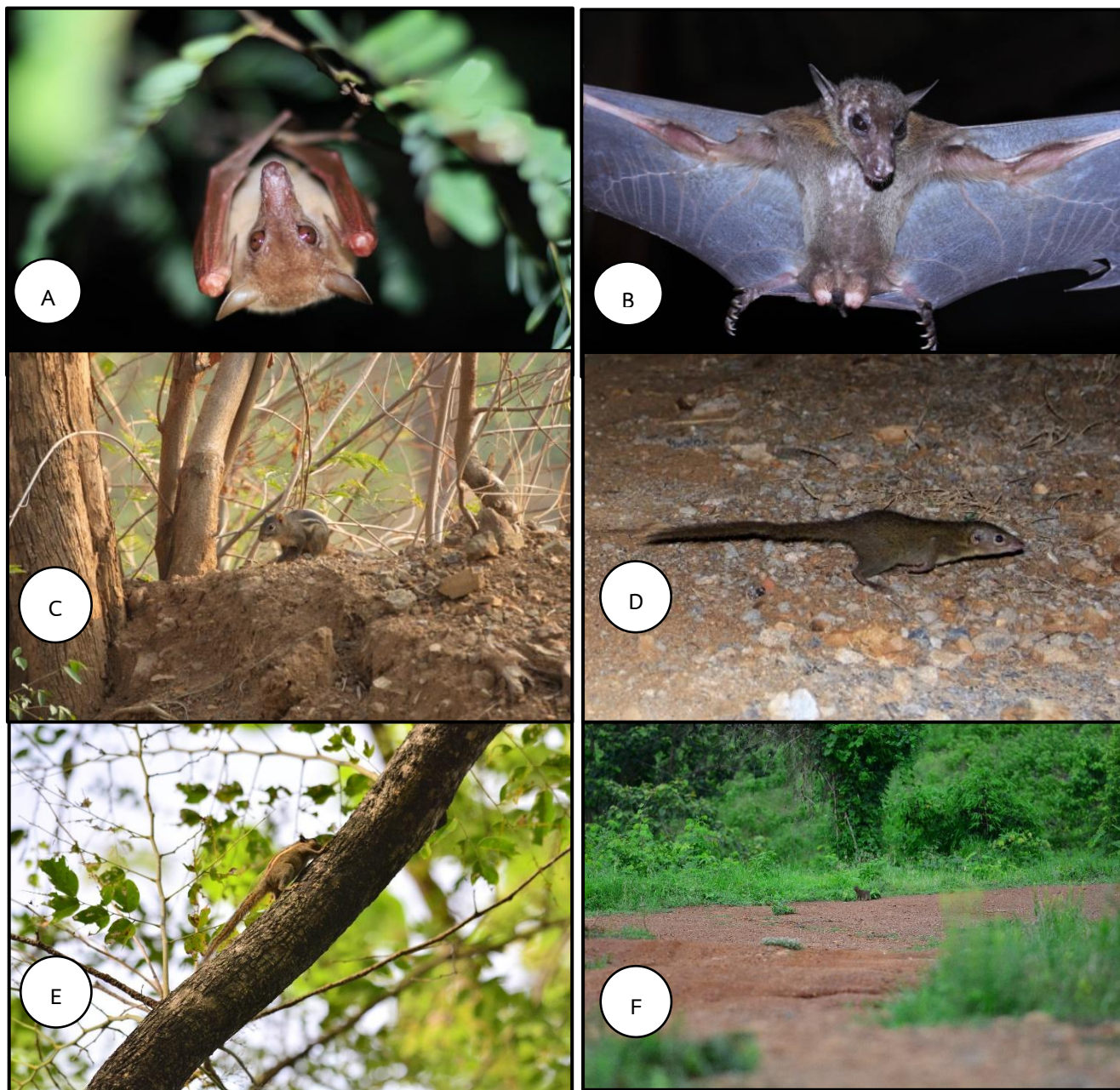
LC = ไม่น่ากังวล (Least concern)

EW = สูญพันธุ์ในธรรมชาติ (Extinct in the wild) CR = เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์อย่างยิ่ง (Critically endangered)

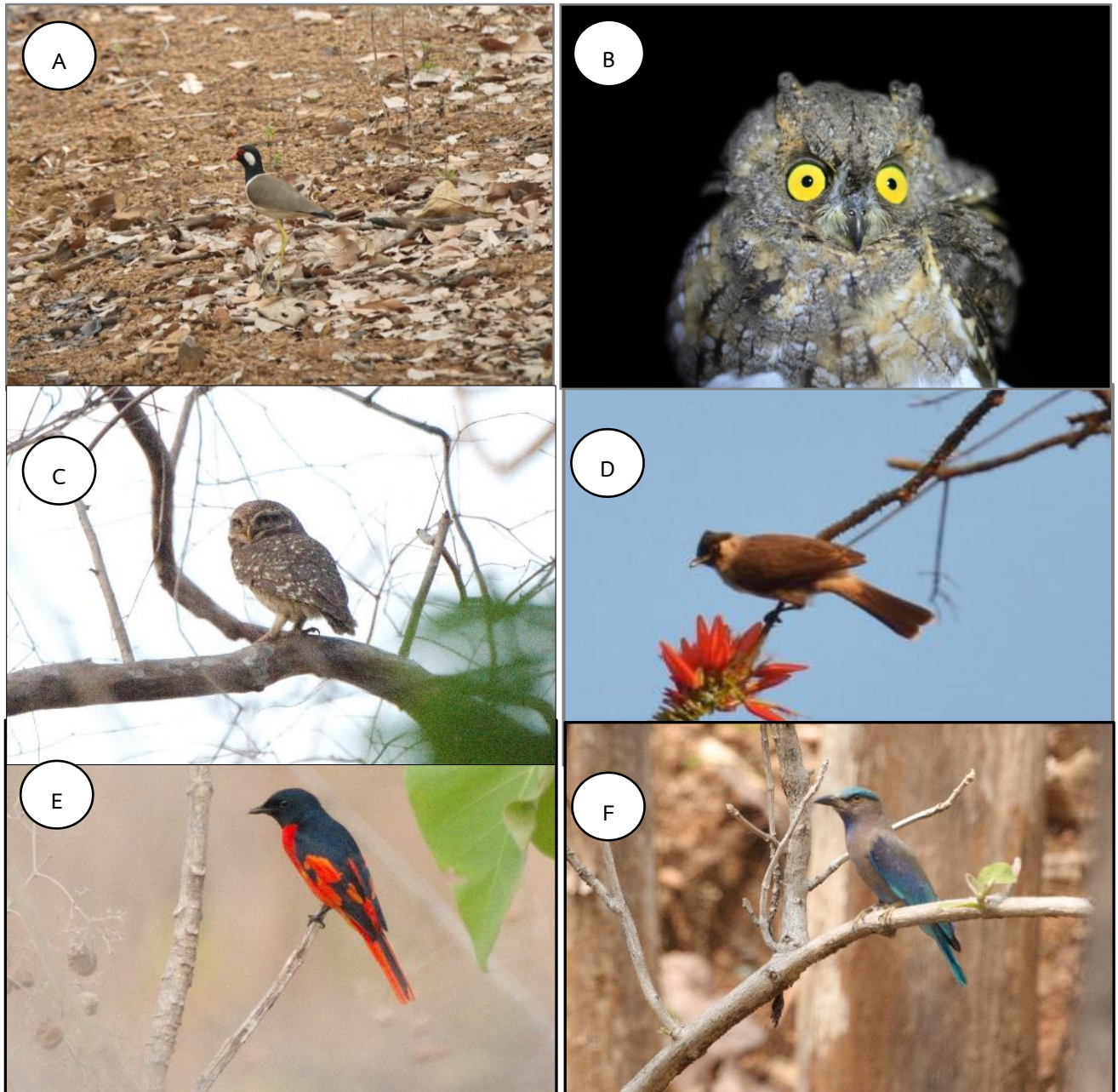
VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable)

NT = ใกล้ถูกคุกคาม (Near threatened)

DD = ข้อมูลไม่เพียงพอ (Data deficient)

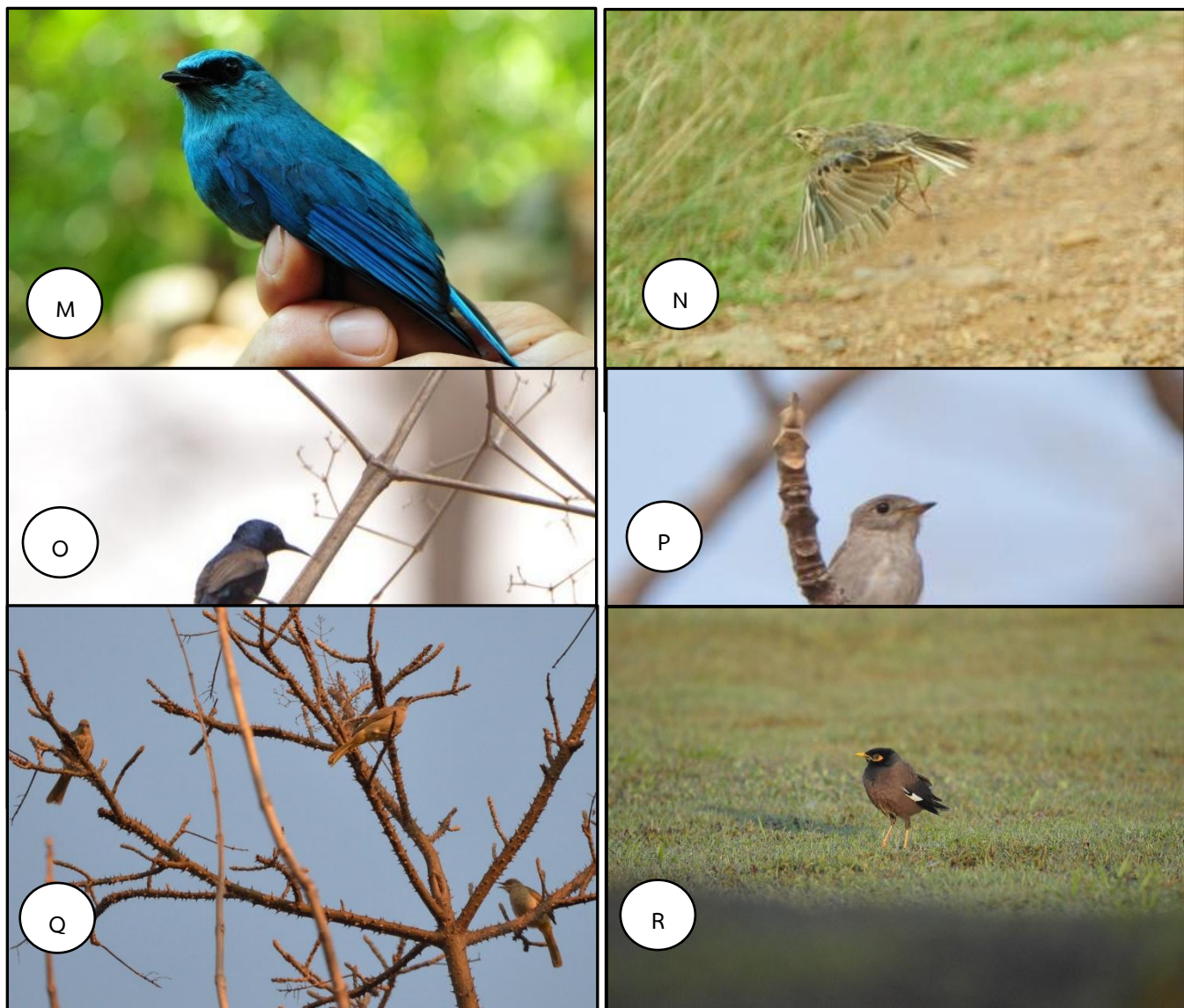
ภาพผนวกที่ 2 สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมบางชนิดที่พบในพื้นที่สวนป่าวังกระแจะ: A) ค้างคาวหน้ายาวใหญ่, B) ค้างคาวเล็บกุด, C) กระจ๊วน, D) กระแตเหนือ, E) กระเล็นปลายหูสั้น และ F) พังพอนเล็ก

ภาพนกที่ 3 นกบางชนิดที่สำรวจพบในพื้นที่สวนป่าวังกระแจะ : A) นกกระแตแต้แว๊ด, B) นกเค้าหูยาวเล็ก, C) นกเค้าจุด, D) นกปรอดหัวสีเข้ม, E) นกพญาไฟใหญ่, และ F) นกตะขาบทุ่ง

ภาพนกที่ 3 (ต่อ); G) นกหัวขวานต่างแคะ, H) เขี้ยวกิ่งก่าสีดำ, I) นกอีเสือหลังแดง, J) นกจาบคาหัวสีส้ม และ L) แฉงแขวหงอนขน

ภาพผนวกที่ 3 (ต่อ); M) นกจับแมลงสีฟ้าอ่อน, N) เต้าดินทุ่ง , O) นกกินปลีดำม่วง, P) จับแมลงปีกสีน้ำตาล,
Q) ปรอดสวน และ R) นกเอี้ยงสาริกา

S

T

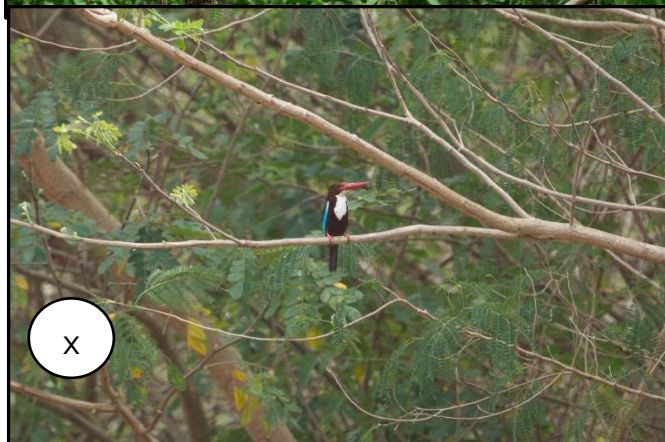
U

V

W

X

ภาพผนวกที่ 3 (ต่อ); S) นกเหยี่ยวปีกแดง, T) นกเหยี่ยวรุ้ง, U) นกเขนน้อยปีกแถบขาว,
V) นกแซงแซวหางบ่วงใหญ่ , W) นกกระตีดัดขี้หมู และ X) นกกระเต็นนอกขาว

ภาพผนวกที่ 4 สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกบางชนิดที่สำรวจพบในพื้นที่สวนป่าวังกระแจะ : A) อึ่งขาคำ, B) อึ่งน้ำเต้า, C) คางคกบ้าน, D) ปาดบ้าน, E) เขียดหลังปุ่มที่ราบและ F) กบหนอง

ภาพผนวกที่ 5 สัตว์เลื้อยคลานบางชนิดที่สำรวจพบในพื้นที่สวนป่าวังกระแจะ: A) จิ้งจกบ้านทางนาม, B) แย้ใต้, C) กิ้งก่าแก้วเหนือ, D) จิ้งจกดินสยาม, E) งูสิงห์ธรรมดา, F) ตะกวด, G) งูลายสอธรรมดา และ H) งูปลิง

คณะสำรวจ

คณะสำรวจ และติดตามความหลากหลายทางชีวภาพ สวนป่าวังกระแจะ จังหวัดกาญจนบุรี

- 1) นายอดิสร ด่านพานิชย์ หัวหน้างาน (ระดับ 6) งานสวนป่าวังกระแจะ หัวหน้าคณะสำรวจ
- 2) นายธีระพงษ์ รัตนศิลา พนักงาน (ระดับ 3) งานสวนป่าวังกระแจะ คณะสำรวจ
- 3) นายสกล เยื้องไธสง พนักงานปฏิบัติการ (ชั้น 5) งานสวนป่าวังกระแจะ คณะสำรวจ
- 4) นายเยี่ยม พุทธา พนักงานปฏิบัติการ (ชั้น 5) งานสวนป่าวังกระแจะ คณะสำรวจ
- 5) นายศตวรรษ เยื้องไธสง พนักงานปฏิบัติการสัญญาจ้าง งานสวนป่าวังกระแจะ คณะสำรวจ